

ORSZÁGOS HIRLAP

Előfizetési árak:
Egész évre 14 frt, fél évre 7 frt, negyed évre 3 frt 50 kr.
Egy hónapra 1 frt 20 kr.
Egyes szám ára helyben 4 kr., vidéken 5 kr.

Főszerkesztő
MIKSZÁTH KÁLMÁN

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
VIII. kerület, József-körút 65. szám.
Megjelenik mindennap, hétfőn és ünnepnap után is.

II. év.

Budapest, 1898, szombat, szeptember 24-én.

263. szám.

Ad valvas curiae.

Valamit mégis meghódítottak már a demokraták. A plakátokat. A kormány, de maga a király is plakátokkal egyenest a néphez iparkodik beszélni, ahogy azt a demokraták olyan kónokul sürgették. Mikor valami nagyon fontos mondani való akad, nem mellőzik ugyan a parlamentet (elég, ha Bécsben mellőzik), de aztán nyomban megcsinálják a plakátokat és a király is a néphez fordul. Nincsen olyan ház az országban, amelynek faláról a király ne beszélne most a néphez, elmondván a maga gyászát és hogy mennyire jól esnek neki a békesség. A demokraták ezért meg vannak elégedve, a nép pedig szívesen megtenné a király kivánságát. Hiszen olyan régen kívánt már tőle valamit a király. Csakhogy a békesség nem a népen fordul meg, a nép egy csöppet sem háborog, sőt még azzal se nagyon törődik, ha képviselői háborognak. Megszokta már, hogy az urak multság kedvéért háborogjanak, de a tizenkettedik órában elővegyék a komolyabbik fejüket, mert a nép érdekeit büntetlenül ugysem tehetnék kockára. Januárig majd csak megtalálják a komolyabbik fejüket.

De mintha a király nem volna ilyen optimista és nem hinne. Azért van, hogy mihelyt lelőrdülte a könyeit, már nem tud sürgösebbet, mint békességet kívánni. A király tudja, hogy mit csinál. De a tanácsosai úgy látták jónak, hogy ezt a kivánságát plakátokon közölgék a néppel. S a tanácsosok már nem tudták,

hogy mit csinálnak. A nép ugyanis egy pillanatra sem zavarta a békességet s talán meg sem érti egészen, hogy mit jelentsen az a plakát. Azt nem a néphez kellett volna címezni, hanem az urakhoz. Ahogy régen mondták, oda való a figyelmeztetés — ad valvas curiae, a tanácsház falára, hogy megszívelhesék, akiknek majd határozniok kell. A király szózatát pedig kiragasztották a nép házára, ellenben hiányzik az ország tanácsházáról. S ott, úgy látszik, nem is tudnak róla semmit. Csak úgy mulatoznak tovább, mint a szózat előtt, amelyről legfőlegb annyit tudnak, mint a korrektorok a szedés-lenyomatokról. A hibákat látták meg benne, de a tartalommal törődni nem is az ő dolguk, úgy képzelik.

Meglátszik ez a pártok készülődésében. Az obstrukció megint ott hivalkodik a kirakatban s még olyan vékony gyászfátyol sem takarja, mint az Andrássy-ut tüntető kirakatait. A király mondasát, hogy az ipar és kereskedelem nem szenvedhet fennakadást, első sorban az obstrukció jeles iparosai applikálják. Folytatják az iparukat, mintha semmi sem történt volna. Sőt, hogy ez a hasonlat épenséggel ne sántítson, még a gyászt is hasznára iparkodik fordítani az ipari obstrukció. S egyszerre üressé válik az a frázis, hogy a magyar ipar mögötte áll az osztráknak. Wolf és Schönerer urak egyáltalán ne henczegjenek többé. Ezek a durva gyárosok széklabakból és ládafiókokból szedik a hasznukat, de a mieink egy gyászfátyolon is

megszedik magukat. És még akadtak népmesékbe való naiv lelkek, akik azt hitték, hogy az obstrukció szekerét háromszáz ember nem tudja megállítani, de egy utjába eső fátyol igen. Régen volt az, amikor a magyar politika országútján még ilyen mese-motivumok játszottak szerepet. Ez ma az elgázolások korszaka s a kocsi, ha egyszer megindult, embereket és törvényeket, józati észt és szent érzelmeket egyaránt elgázol, mihelyt utjába estek.

Azt a föltevést tehát, hogy az utolsó napok gyásza valamiben mérsékelni fogja az obstrukciót, körülbelül el lehet ejteni. Se baj. Annakidején úgy senki nem számításba. Ki gondolt volna ekkora katasztrófára? De ha ránk kellett következnie és nem tudta az ellentéteket elsimítani, ez csak egy szomorú tapasztalás és nem hibás számítás. Hogy ugyanakkor a királyi szózat sem használt, ez is csak szimptóma, de nem baj. A csata kezdetén ez sem volt számításban. Úgy kell venni a helyzetet, mintha az események folyamatát mi sem zavarta volna meg és az obstrukció a maga eredeti terve szerint eltartott volna, míg csak az osztrák Reichsrath még nem mutatja, hogy mit lehet és mit nem lehet tőle várni. Ez pedig kicsi idő már. A jövő hétre megjön. Akkor a Reichsrath összeül és minden valószínűség szerint széjjel is megy, a magyar kormány tehát kénytelen lesz az új javaslatokkal kiállani. Ezek a javaslatok (kell-e sokat feszegetni?) nem lesznek olyan szerencsések, hogy az ellenzék legmagasabb tetszését

Örségen.

Írta: Mitropolszky J. J.

Sötét decemberi éjszaka... Sötét, mint a sir... Rettenő vihar száguld végig a mezőkön, mely megfagyasztja a lehetet a szájban, a vért az erekben és egész hóhegyeket hord össze... Ég és föld egy végtelen ködfelhőbe olvadtak össze, átláthatatlan sötétségbe, amelyben sehol sem csillanik meg egy fényes pont.

A várbástya lámpáit is eloltotta a szél, mely úgy zugott végig a koromfekete éjszakában, mint a gonosz szellemek üvöltése és kacagása. A házak, raktárak és kapuk mind komorak és csöndesek!

Az őrház körül is vesztetten dühöng a vihar. Hatalmas hócsomókat dob a megfagyott ablakoknak, végignyargal a tetőn, majd elcsöndesül egy percre, hogy aztán még nagyobb erővel törjön ki.

Belül, a tisztí részen, álmódóva fekszik szobájában borpamlagán az ügyeletes hadnagy. Gondolatai messze járnak, messze, messze túl a hóba temetett várak falain. A vihar nyögése és üvöltése át mint valami csillagok, vagy édes, illatos virágok állnak lelki szemek előtt gondolatának tárgyai... A Nevsky-prospekt... nagy, előkelő közönség... a villamos lámpák kék, szelíd fénye, mely körül csöndesen szitál a hó...

Kopognak.

— Mi az?

— Hadnagy ur, jelentem alázatosan, a hideg egyre növekedik. A thermometer 25 fokot mutat.

— Mit tehetünk, testvér? kérdi a hadnagy ásitozva. Hiszen ugyis óránként változik már az őrszem!

— Parancsára, hadnagy ur! Az ötödik számú őrségnél azonban nehezen megy. Épen most jöttek onnét vissza az emberek. Izzadnak, mintha gőzfürdőben lettek volna. Övig álltak a hóban.

Az ötödik számú őrség egy messzire eső épületnél volt, amelyben löport tartottak. Közvetlenül előtte huzódott el a fenéig befagyott folyó, amelynek tulsó partja egy hosszú mocsarláncz kezdete volt. Ezek a mocsarak mérföldekre behuzódtak az erdőbe.

— Ma éjszaka elő kell vennünk minden türelmünket, — mondta a hadnagy. Van még valami jelenteni valód?

— Nincs, hadnagy ur.

— Nos, akkor mehetsz.

A legénységi szobában vigan folyik az élet.

— Hallgassatok el végre! kiáltott dühösen az altiszt, az őrségi könyvből fölpillantva.

— Ez aztán a szolgálat! Mire esküdtek föl?

A katonák elcsöndesednek. Csak a vihar tombolása hallatszik.

— Mi az? — szólt hirtelen az egyik

legény, halk hangon. — Ott, a folyó tulsó partján...

— Nos, micsoda?

— Nem halljátok, testvérek? Farkasok ordítanak!

A katonák összenéznek. Az egyik tréfálkozva mondja:

— Farkasordítás! A vihar volt, nem egyéb...

A legény azonban nem tágitott.

— Farkasok azok. A másik parton, a löporraktárral szemben...

— Az ötödik számú őrháznál? Ki következik most oda?

Mindenki Pankratyevre nézett, egy fiatal rekruktára, aki zavartan állott föl. A katonák nevettek, mintha a maguk aggodalmát akarnák elűzni.

— Vigyázz, te! Téged megösznek a farkasok!

Az egyik legény négykézlábra esett és mormogva és fogcsikorgatva ugrott Pankratyev felé.

Erre már nagydühösen fölugrott az altiszt.

— Csönd legyen, különben... Így kell viselkedni az őrségen? Gyorsan! A legközelebbi váltás készülődjön!

A katonák beburkolóztak bundáikba és baslikjaikba, aztán fegyvereiket vették. Arcuk nagyon elkomorodott, mikor az első kinyitottá az ajtót.

Hótömeg és lelketlen hidegség csapta meg őket. A világosságtól elkáprázott szemük

is megnyerjék és akkor tovább folyik — de nem, akkor kezdődik csak igazán az obstrukció. Vége pedig, legalább az ellenzék úgy tervezi, sohasem lesz.

Ezzel a helyzettel valahogyan számolni kell. Hogy milyen érdekek vannak kockán, arról ma már senkit sem kell meggyőzni. Hogy ezeket az érdekeket meg kell menteni, az sem szorul bizonyításra. Csak arról lehet szó, hogy miképpen. Természetesen az obstrukció megtörésével, aminek a módjáról könnyebb vitatkozni, mint akármelyiket alkalmazni. Mert az kétségtelen, hogy a többség nem törheti meg az obstrukciót engedményekkel, amikor minden engedmény az ország károsodását jelentené. A házszabályok szigorítása, a klotür-fenyegetés már elkopott a sűrű használatától, megvalósítására pedig még akkor is hiányzik az idő, ha a kormány egyébként kénytelenségből el is szánná magát erre a mindenképpen népszerűtlen lépésre. A király óhajta, aminek bizonyos időkben szintén meg lehet nyilatkozni, a mai viszonyok közt csak általánosságban mozoghat, így pedig már az egész országban olvasható a kiragasztott plakátokon. Többet a király nem mondhat.

Marad a nemzet. Amit ez kérdés nélkül elmondhat a maga véleményéből, azt körülbelül el is mondta. A vámanként legalább nagyon sokat elárult belőle. A gazdasági egyesületekből is sok kiszivárgott. De mindez kevesebb annál, ami a nemzet hallgatásából kiérezhető. Mert ugyanaz az ellenzék, amely sokkal kisebb dolgoknál egész garmadát tudott felhalmozni a megyék és városok felirataiból, most ilyen feliratok támogatása nélkül kénytelen a vitába menni. Pedig akármilyen bizonyos, hogy ezek a feliratok sem egészen megbízhatók és a kormány épen úgy kijáratja őket magának, mint az ellenzék, de az a faktum, hogy a feliratok egészben elmaradtak, nagyon sokat elárul. Hallgatással szól itt a nemzet, amit azonban csak az ért meg, aki arcczal a nemzet felé

fordul és ajka mozdulását is meglesli. Az ellenzék pedig sok mindennek hátat fordít és többek közt a nemzetnek is. Így aztán aligha tudja magát a nemzet jobban megértetni ha csak meg nem oldják a nyelvet és egyenest kérdést nem intéznek hozzá. Akkor azonban hangosan fog beszélni, hangosan fogja akaratát megmondani.

S a nemzet a maga akaratát nem nyomtatja ugyan plakátokra, de biztosan oda tudja írni a tanácsházra — ad valvas curiae . . .

POLITIKAI HIREK.

A várakozás. Leccillapodhatik az a türelmetlenség is, hogy meddig kell várakoznia a magyar parlamentnek arra, vajjon tud-e valamire menni a Reichsrath. Bánffy Dezső báró mai beszédében kijelentette, hogy nem fogunk soká várakozni. Amint értesülünk, a magyar kormány október nyolczadikáig fog várakozni erre a döntésre. Ha addig a Reichsrath nem bizonyul munkaképesnek, akkor hazaküldik és nyomban betérjeszti nálunk a kormány az önálló rendezkedésre vonatkozó törvényjavaslatokat. Ezek tartalma egyébként teljesen meg fog egyezni az ugynevezett Badeni-féle javaslatok tartalmával. Csak két eltérés lesz, de az is csak formai jelentőségű. Kiveszik a javaslatokból az őrlési forgalomra és az állategészségügyre vonatkozó intézkedéseket és azokat aztán rendeleti úton fogja a két kormány életbe léptetni. Ennyi az egész különbség.

A miniszterelnök a közigazgatási reformról. Ma délután a képviselőházban fogadta Bánffy Dezső báró miniszterelnök az országos központi jegyzőegylet küldöttségét, melyet Papp Géza országgyűlési képviselő vezetett. A küldöttség, élén Kuncze Imre elnökkel, Szegedi Albert és Jamriska Lajos alelnökökből, Uszky Bálint főjegyzőből és Lázár József pénztárnokból állott s a közigazgatási tisztviselők vasutijegy kedvezményének a jegyzőkre való kiterjesztését kérte. A küldöttség szónoka, Kuncze Imre elnök beszédében a magyar közkormányzat páriáinak nevezte a jegyzői kart s ehhez a pesszimisztikus kifejezéshez fűzte a miniszterelnök a maga rövid, de igen érdekes vála-

zat. Biztosítván a magyar jegyzői kart őszinte jóakaratóról, kijelentette a miniszterelnök:

„A kormánynak ép az a komoly szándéka, hogy a mostani „páriákból“ rendszer, biztos állami alkalmazottakat csináljon. A kormánynak valósággal büszkesége, hogy már jóformán teljesen kész az egész közgazgatósi reform s a legrövidebb idő alatt az egész vonalon meg is akarja valósítani, persze — ha lehet. S ha nem lehet, annak nem ő s nem az ő kormánya az oka, hanem azok, akik mindent megobstruálnak“.

A katolikusok autonómiaja. A magyar katolikus egyház önkormányzata szervezésének előzetes tárgyalása, megszerkesztése végett kiküldött kilenc tagú bizottság már kipihente lázas semmittevésének fáradsáimait és harmadfélhavi állandó szünet után ma végre egész komolysággal hozzálátott a munkához. Ma délután a főrendiház tanácstermében ülést tartott, amelyen három óra alatt letárgyalta a kongresszus szervezetének egész általános részét. Az értekezletet, amelyen Hornig Károly báró kivételével az összes tag jelen volt, Szapáry Gyula gróf elnök vezette, aki a megnyitói beszéd után azonnal átadta a szót Hoványi Gyula előadónak. Ez előterjesztette a nyár folyamán szerkesztett elaborátumot, amelynek lényegét az 1872-iki kongresszus megállapodásai alapján nagyjából még a tavasszal tartott üléseken megbeszélték.

Ez tulajdonképpen a második tervezet már, mert amint annak idején az „Országos Hírlap“ jelezte is, Hoványi szerkesztett egy tervezetet, ez azonban illetékes fórumoknál való tapogatózás után elfogadhatatlannak látszott. Mire Hoványi és Szapáry Gyula gróf átdolgozták a javaslatot, az időközben tartott konferenciákon kifejtett nézetek szellemében s már most erős kiáltása van a bizottságnak arra, hogy működését siker koronázza, amennyiben, mint ezt egy könyvmatos értesítő is írja, Zichy Nándor gróf az autonómiai képviselők nevében azt a kijelentést tette, hogy noha neki bizonyos elvi kérdéseket illetőleg más nézetei vannak, de ezért mégis csatlakozik Szapáry Gyula gróf elaborátumához.

Az értekezleten Apponyi Albert gróf, Szapáry Gyula gróf, Zichy Nándor gróf, Günther Antal és Pásztélyi Jenő beszéltek hosszasan az elaborátum napirenden levő részén néhány inkább stílus módosítást ajánlva, amit a bizottság el is fogadott.

A kongresszusi tagoknak és különösen a vi-

niig tudott áthatolni a vaksötétségen. Így csoportok ki a házból, meggörbedve, a vihar ellen összehuzott bundában és csakhamar eltűntek az éjszakában.

— Állj! Ki vagy?

Hallatszott az ötödik számú őrszem kiáltása a sötétségen át. Rekedt és értelmetlen volt a hangja, mert a hó betömte mindenkinek a száját, aki kiabálni vagy szólani akart.

Az őrségek némán váltották fel egymást. A főlváltottak páratosan tapogatózva hagyták el az őrséget. Pankratyev egyedül maradt az ötödik számú házikónál.

Belépett a „faköpnövegbe“, amely ha a hidegtől nem is védte meg, legalább a vihart elhárította tőle. Ott benn leült, fegyverét letámasztotta a nyíláson beverődő, térdig érő hóba és csöndesen hallgatta a sötét éjszaka rettenetességét fokozó örült hangzavart.

— Mit csinálhatnak most otthon? Hó, sok hó bizonyára ott is van, abban a magányos, pusztaságon álló faluban. Az alacsony kunyhókat félig eltemeti a hó. Alig lehet annyi helyet tisztán tartani tőle, hogy az ajtóba ki léphessen az ember.

Eh, mire valók ezek a gondolatok? Főlváltott, fölvetta fegyverét, hogy kilépjen és szét nézzen s ekkor . . .

Elnyújtott és velőfagyasztó üvöltés hallatszott közvetlen közelében. Egy másik épület felől mélyebb hang jött, mintegy válaszu,

aztán még sok, igen sok hang, közlelől és távolról.

A farkasok!

A magányosan álló katonában megfagyott a vér. Önkéntelenül is odatámaszkodott a házikóhoz, hogy a hátát megvédje. Aztán megtöltötte a fegyverét és belebámult a sötétségbe, mintha át akarna nézni rajt. Szive hevesen dobogott és meghajította a fejét, hogy minden hangot halljon, amit a szél feleje hoz.

Azonban minden elcsöndesült . . . Egészen elcsöndesült . . .

A farkasok elmentek, gondolta, csak meg akartak ijeszteni.

Egyszerre . . . még közelebből, mint az elébb, újból hallatszok az elnyújtott üvöltés és nyomban megjött rá a felelet is. Csak hogy nem egy farkastól. A folyón átjött farkának együttes nyögése és mormogása volt az a felelet.

Ott a parton, a honnét a vihar elhordta a havat, ott állott a retentő sereg. Iszonyu lármájuk váltakozva növekedett. Hol elhallgattak, hol meg az előbbinél is borzasztóbban folytattak. Egy öreg farkas ordítása tulharsogta az egészet. Ez lehetett a csorda vezetője.

A katona fölemelte fegyverét és lött . . .

A lövés zaja mennydörögve járta be a környeket. Utána kétségbeesett ordítás hallatszott, amely elnémitotta egy percze a többit. Sötét árnyak suhantak föl és le. Mormogás és

fogcsikorgatás . . . a farkasok szétlépték agyonlőtt társukat,

Közben újra megtöltötte fegyverét a katona. Ez volt a második és utolsó töltés. Ha ezt kilötte, akkor védtelen marad. Ezt el kellett tennie a legvégső szükség esetére.

Hanem ő már újra fölemelte a fegyverét. Árnyakként kusztak feleje a fenevadak . . . zöld szempárok villogtak a koromfekete éjszakában . . . az iszonyu mormogás egyre közeledett.

Épen mikor el akarta sütni fegyverét, a tömegeből kivált egy ordas és nekiugrott. A dühös állat azonban eltévesztette az irányt és melléje jutott. Csak épen a bunda ujjából harapható ki egy darabot, s a börrongygyal a földre esett. Ugyanekkor elsült a puská, de — fölfelé. A katona jobban megrágadta a füstölő fegyvert, megfordította és teljes erejéből lecsapott a tusával a farkasra. A kiéhezett fenevad még mindig a bunda rongyát marcangolta és Pankratyevnek elég ideje volt, hogy még egyszer lecsapjon ellenségére.

A vadállat mozdulatlanul maradt. A hátgerince eltört. Ugyanekkor a pillanatban érezte, hogy a fegyvert kiragadják a kezéből a farkasok és lerántják a földre.

Az éhes állatok csikorgó fogakkal estek neki a bundának. Rekedten hörgő árnyak rontottak rája és tengernyi zöld csillag csillogott teleje. Arczával a hóba temetkezve feküdt é

lági tagoknak a választása ma még nem került tárgyalás alá.

A bizottság holnap délután négy órakor folytatja tanácskozását. Vasárnap, hétfőn, kedden nem lesz ülés. Szerdán újból megkezdik a tárgyalást s valószínű, hogy a jövő hét végén az egész elaborátummal végeznek. A huszonhetes bizottság egybehívását november elejére tervezik. Ez azután újból megvitatja a kilenczes bizottság javaslatát.

ORSZÁGGYÜLÉS.

Kétszer szavaztak ma a tisztelt Házban. Főlegesen volt mind a kettő, obstrukciós időpocsékolás. Az első szavazás csak föllállással történt, igazában ülve maradt. Mert azoknak kellett felállniok, akik napirendre kívánták tüzni Eötvös Károly bizalmatlansági indítványát. Bizony szánalmas kis fölkelés volt ez, még csak ellenpróba se kellett hozzá.

Azután névszerint való szavazás következett. Arról, vajjon mint tárgyaljon a tisztelt Ház a múlt héten. Mint hajdan, a régi jó obstrukció idején. Persze elfogadták a munkarendet, amelyet Bánffy Dezső báró annakidején beterjesztett.

— A javaslat mellett szavazott 182, ellene 37 igazolt képviselő, jelentette az elnök s így a többség 145.

— És mi lesz most? — kérdezte tiz hang.

— A kérdés formai része eszerint el van döntve. Lényegre a határozat már tartalmaiban, tette hozzá Szilágyi Dezső.

Még csak azt határozták el, hogy holnap, a budavári requiem napján, nem lesz ülés, s azután hazamentek a tisztelt Ház tagjai, mint akik jól végezték a dolgukat.

A képviselőház ülése.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Perczel Béni, Molnár Antal, Lakatos Miklós.

A kormány részéről jelen vannak: Bánffy Dezső báró miniszterelnök, Erdély Sándor, Perczel Dezső, Josipovich Imre, Darányi Ignác, Wlassics Gyula, Fejérváry Géza báró, Dániel Ernő báró.

Elnöki bejelentések.

Elnök: Bemutatom a vallás- és közoktatásügyi miniszter ur átiratát, amelyben arról értesít, hogy holnap, 24-ikén, délelőtt tíz órakor a budavári koronázási templomban Erzsébet királynéért országos gyászistentiszteletet fog tartatni. Bemutatom Pápa város közönségének Hégedüs Lóránt képviselő által beadott kérvényét a házberadó és házosztályadó rendezése tárgyában, a sövényháza-szegedi ármentesítő társulatnak Lázár

földön Pankratyev és érezte a fenevadak büzös leheletét.

Érezte, hogy ereje hanyatlott és nem tud többé ellenállni.

Egyszerre eles siphangot hoz a vihar, valami villámlik, többször egymásután, az erdő mennydörgésszerű zajt visszhangoz... A katoná egyedül volt már.

A farkasok visszahúzódtak és fogcsikorgatva álltak félkör Pankratyev körül. Figyeltek. Meghallották, hogy nem egy ember jön, hanem egész sereg. Csöndesen elsompolyogtak, s mikor kicsit messzebb voltak már, vészett futásnak eredtek.

A katoná mozdulatlanul feküdt a hóban. Körülötte a bunda foszlányai és az elgörbitett fegyver. Fölemeltek. Még élt, lélegzett és nem látszott rajta semmi sérülés sem. Nemsokára magához tért és megtudta, hogy társai, akik az őrszobában hallották a lövést, segítségére siettek s az utolsó pillanatban megmentették.

Karjukra emelték a szegény rekrutát és bevitték a meleg őrszobába. Mögötte a három elejtett farkast vitték bajtársai, három hosszú lábú, pompás dögöt...

A faköppönyeg árván maradt. A farkasok egy órával később visszajöttek és folytatták iszonyu üvöltésüket, áldozatra várva. Azonban köröskörül sehöl sem volt egy élő lélek. Az ötödik számú őrházban senki sem őrizte azon az éjszakán a puskaporos raktárt...

György képviselő által beadott kérvényét az 1894. évi III. törvények módosítása iránt; a posta- és távirdakezelőknek Falk Miksa képviselő által beadott kérvényét fizetésük javítása tárgyban; Tót-Bánhegyes községnek Babó Lajos; Peér községnek Lévay Lajos; Pápa-Kovácsi községnek Bauer Antal; Zámoly községnek Szabó István képviselő által beadott kérvényeit, a földadó leszállítása s a tőzsdéadó behozatala iránt.

A kérvényeket kiadják a kérvényi bizottságnak. Darányi Ignác miniszter bemutatja a földmívelési miniszterium 1897. évi működéséről szóló jelentést. Ezt kiosztják a Ház tagjai között.

Bizalmatlansági indítvány.

Eötvös Károly: Indítványa arra irányul, hogy a Ház mondja ki, hogy Bánffy Dezső báró és miniszterársai irányában nincs bizalma. (Tetszés balról.) Mikor ő és elbarátai erről az indítványról tanácskoztak, számoltak azzal az esettel is, hogy a többség annak helyt nem ad, sőt lehet, hogy fel fogja használni bizalmi nyilvánulásra is. (Ugy van! a jobboldal.) Lehet, hogy megteszik, annyi azonban bizonyos, hogy ez által a tanácskozások békességét előmozdítani nem fogják, mert ő és elbarátai fel fogják használni az első alkalmat, hogy kifejezést adjanak bizalmatlanságuknak abban a formában, amelyben azt a házszabályok megengedik. Ausztriával az egyezkedés nem sikerült. Önállóan kell hát intézkednünk az 1867: XII. törvények 68-ik szakasza értelmében.

Ma szeptember vége felé járunk, a költségvetést le kell tárgyalnunk s egyéb fontos munka van előttünk. Mi a kormány szándéka? Mikor akar gondoskodni a bankügyről, az autonóm vámtarifáról, a valuta-ügyről, melyek mind igen nehéz kérdések. Erről fölvilágosítást kér.

Tudja a miniszter szeptember 6-iki fölszólalásából, olvasta a sajtóban azt az ellenvetést, hogy a 67-es törvény nem mondja ki, hogy meghiúsult egyezkedés esetén föltétlenül az önálló vámterület terére lépünk. Ez vagy pajzán játék a szavakkal, vagy rosszeleki állítás. (Tetszés balról.) Azokat a 67-es törvényeket bizonyára nem alkották azzal a szándékkal, hogy az ország jogainak elárulására szolgáljanak, hogy álnokul hajtassanak végre.

Ha a kormány ezeken a kereteken belül akarja a harcot felvenni, akkor bizony nem fog rajta segíteni a bizalomnak semmiféle nyilvánítása, mert az ellenzéknek meg lesz az ereje, hogy kicsinyes opportunitás szempontjától magát ne vezéreltesse és a kormány tendenciájának ellenszegüljön.

De hát ez ma még nem következett be. Hiszen ha bekövetkezett volna, úgy ma nem bizalmatlanságot, hanem vád alá helyezést indítványozna. (Helyeslés balról.)

Bekövetkezett azonban az, hogy a kormány jövő tervei felől a törvényhozástól minden felvilágosítást megtagad. Azt mondja, hogy előbb meg kell várni: akcióképesnek bizonyul-e az osztrák képviselőház. Nos hát, az erkölcsi lehetetlenség, hogy a magyar törvényhozás mindaddig homályban tapogatódjék, amíg a Reichsrath ki nem dobja kebeléből a tagjait. Neki az az impressziója, hogy a kormány ma még programjáról a leplet lerántani nem meri, hanem megvárja, míg kényszerhelyzethe sodorja az országot. Ilyen kormány iránt ő nem lehet bizalommal. Vagy legyen törvénye ennek az országnak s akkor azt tartsa meg a koronától kezdve az ország minden állampolgára, vagy pedig vallja be a kormány, hogy az ország alkotmányának a jelen viszonyok közt érvényt szerezni nem képes. Hiszen, ha a törvényhozás odáig sem tud eljutni, hogy a saját törvényeinek érvényt szerezzen, akkor minek ez a törvényhozás? Indítványozza, hogy a Ház a kormánynak bizalmatlanságot szavazzon. (Tetszés a szélsőbalon.)

Bánffy Dezső báró miniszterelnök: Tisztelt Ház! Eötvös Károly tisztelt képviselő ur indítványának indokolását azzal végezte, hogy ajánlotta annak napirendre tüzését. (Felkiáltások a szélső baloldalon: Nem azzal végezte! Zaj.) Én tisztelettel kérem a Házat, méltóztassék ezen indítványt tárgyalásra, napirendre nem kitűzni. (Zaj balfelől.) Nem látom, tisztelt Ház indokoltnak, hogy a kormány iránti bizalmatlansági nyilatkozat felett egyáltalában tárgyaljon a Ház. (Derütség a szélső baloldalon.)

Halljuk! Halljuk! jobboldal.) Nem látom fenforogni az okokat, amelyeknél fogva vádolható volna a kormány. Tisztelt Ház! Szorosan véve ezen mai indokolása ezen indítványnak, egy hosszú vita befejezéséül, zárbeszédéül volna tekinthető. (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Csak kezdete! Halljuk! Halljuk! a jobboldalon.) Hiszen hosszan tárgyalva a felett, hogy a következő ülésekben mit tárgyaljunk, csak azzal a kérdéssel foglalkoztak és nem látom kizárva a lehetőségét annak, hogy talán még ismételt is fogunk foglalkozni. (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Fogunk!) és mert még fogunk, amint a közbeszóló képviselő urak is mondják, méltóztassanak nekem megengedni, hogy én nagyon röviden foglalkozzam és pedig röviden csak azért, mert a múltban volt alkalmunk nyilatkozni, kültetésbe helyezésével, hogy fogunk még nyilatkozhatni és ez alkalommal elégnék tartom azt, hogy kijelentsem, miszerint téved Eötvös képviselő ur akkor, midőn azt akarja az eddig törtétekből kimagyarázni, hogy a kormány akár az 1867: XII. törvények 68. szakaszát, akár pedig az 1898. I. törvények 3. szakaszának a javaslatok beterjesztésére vonatkozó részét kijátszani, megkerülni, vagy mellőzni akarja. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.)

Tisztelt Ház! Mi egész tisztán, határozottan tudjuk azt, mit akarunk. (Élénk helyeslés a jobboldalon. Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Mondják meg!) Óhajtuk, akarjuk, az ország érdekében levőnek tartjuk és ezt már ismételt elmondottuk, hogy azon javaslatok, melyek már gondolom április óta a Ház asztalán fekszenek, abban a formában, abban az értékben, abban az érvényben, amint azok beterjesztettek, letárgyalassanak, törvényerőre emelkedjenek (Igaz! Ugy van! a jobboldalon) mert Magyarország gazdasági érdekeire való tekintettel felette fontosnak és óhajthatónak. Már most, tisztelt Ház, ezt óhajtuk, ezt akarjuk: az Ausztriával létrejött előzetes megállapodást, melyre minket épen az 1867. évi XII. törvények rendelkezései utasítanak, melyre minket utasít az utolsó kereskedelmi szövet-ségre vonatkozó törvény, végre amelyre utasít az 1898. évi I. törvények.

Már most az osztrák Reichsrath a legközelebbi napokban fog összejönni. Reménységemet kell hogy kifejezzem arra nézve, hogy ezen javaslatok ott is érdemleges tárgyalás alá vétetnek. (Mozgás a szélsőbaloldalon.) Ily körülmények között nem mondhatok egyebet, mint hogy ezt akarom, ezt óhajtom, az ország érdekében ezt tartom legelőnyösebbnek. Már most, tisztelt Ház, ily körülmények között honnan veheti a jogot a képviselő ur arra, hogy bizalmatlansággal támad meg azért, mert mi szem előtt tartjuk azt, amit a törvény nekünk előír. (Élénk helyeslés a jobboldalon. Élénk ellentmondás a baloldalon.) Arra a hipotézisre, hogy esetleg Ausztriában a Reichsrath nem fog tárgyalni. (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Biztos!) programot — méltóztassanak megengedni, tőlünk nem kívánhatnak; hipotézisekre programot alapítani nem lehet. Ha esetleg előállana az a körülmény — e tekintetben nem sok időt kell hogy várjunk — hogy Ausztriában mégis az érdemleges tárgyalása a beterjesztett javaslatoknak lehetetlen lesz, igenis, a kormány kötelességének fogja tartani az 1867. évi XII. törvények 68. szakaszában előírt jognál és megállapításoknál fogva, figyelembe véve az 1898. évi I. törvényeket, az országnak kellő javaslatokat, az önálló, állandó berendezkedésre javaslatba hozni. (Élénk helyeslés a jobboldalon. Zaj a szélsőbaloldalon.)

Ma, mikor még egy hipotézissel állunk szemben, ezen javaslatok részleteit nem ismerethetjük, mert ezen javaslatok ez idő szerinti természetesen elkészítve sincsenek. Ily körülmények közt pedig nem látom jogosultságát, nem látom indokoltságát előzetes eshetőségekkel szemben, bizalmatlansági indítványnak; kérem a tisztelt Házat, méltóztassék ezen indítványnak napirendre tüzését, illetőleg érdemleges tárgyalását el nem határozni. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

Eötvös Károly: Néhány megjegyzést óhajtni a miniszterelnök szavaira.

Elnök: Ezen a czimen a képviselő ur nem kérhet szót, csupán szavait magyarázhatja.

Eötvös Károly: Ezen a czimen kérek szót. A miniszterelnök beszélt állandó önálló rendezkedésről, de ez nem az, amit ők akarnak. Ez csak megerősíti őt bizalmatlanságában.

A szavazás.

Elnök: Következik a szavazás. Akik a bizalmatlansági indítványt napirendre óhajtják tűzni, álljanak fel.

A Ház túlnyomó többsége a bizalmatlansági indítványt napirendre tűzni nem óhajtja. (Lelkes éljenzés jobbfelől.)

Névszerinti szavazás.

Elnök: Következik már most a szavazás a felett a napirendindítvány felett, melyet a miniszterelnök a Ház elé terjesztett. Mínt hogy az indítvány felett a mult ülések egyikén több mint husz képviselő névszerint való szavazást kért, azt ezen elrendelem. A szavazást a T. betűnél fogjuk kezdeni. Előbb azonban az ülést öt percze felüggesztem.

Elnök: A szavazás eredménye a következő (Halljuk! Halljuk!): Igazolt képviselő van 451. Elnök nem szavazott. Igennel szavaztak 182-en. Nemmel szavaztak 37-en. Távol volt 231. A többség 145. Ennélfogva az indítvány elfogadott. Ez a javaslat formaszerinti elintézése, a határozat maga végrehajthatatlan, mert tekintve tartalmát, idejét multa.

A jövő ülés.

Elnök: A következő ülés napirendjére nézve teszek javaslatot. Tekintettel a holnap tartandó requiemre, javaslom, hogy a Ház holnap ne tartson ülést. Miután a miniszterelnök ur és a belügyminiszter ur bejelentették, hogy bizonyos interpellációkra válaszolni fognak, nevezetesen a belügyminiszter ur válaszolni fog Apponyi Albert gróf interpellációjára a választási törvény reformja tárgyában, ugyancsak a belügyminiszter ur Mócsy Antal interpellációjára a rendőrség mulasztása tárgyában és végre a miniszterelnök ur Visontai Soma interpellációjára az orosz czár békemani-fesztuma tárgyában, javaslom, hogy e válaszok a hétfőn tizenegy órakor tartandó ülés napirendjére tűzessenek ki.

A Ház ehhez hozzájárult és ezzel az ülés véget ért.

A munka utján.

(A képviselőház bizottságából.)

A képviselőháznak két bizottsága ülésezett ma, az igazságügyi és a pénzügyi. Az első a királyné emlékének megörökítéséről szóló javaslatot tárgyalta, s ma már határozatképes számban gyűlt össze.

Az igazságügyi bizottság természetesen egyhangulag elfogadta a javaslatot s csak két fontosabb módosítást tett a javaslat szövegén. Mind a kettő olyan, hogy mindenki csak helyeselheti. Elsőben kihagyták a szövegben a „császárné” szót, aminek a megmaradása, ha nem is lett volna közjogi sérelem, de fölösleges dolog lett volna okvetlen s csak örvendetes, hogy elmaradt. A második szintén hasznos módosítás, az új szövegezés. Valamivel magyarabb, valamivel világosabb, mint volt. De csak valamivel. Nagy kár, hogy nem írástudó, tollforgató ember szövegezi az ilyen javaslatokat.

A pénzügyi bizottság a kereskedelmi tárcza költségvetését tárgyalta. Ma még nem végzett vele, de a jelen voltak sok figyelemre méltó dolgot ajánlottak a miniszternek, aki viszont több jelentékeny és régóta várt reformot jelentett be.

A két ülésről szóló részletes tudósításainkat itt közöljük:

(Az igazságügyi bizottság.)

A képviselőház igazságügyi bizottsága Fabiny Teofil elnöklése alatt tartott mai ülésében tárgyalás alá vette az Erzsébet királyné emlékének törvénybe iktatásáról rendelkező törvényjavaslatot.

Szivák Imre előadó a nemzeti kegyelet legmelegebb hangján méltatta a nagy királyné érde-

meit, rokonszenvét nemzetünk iránt. Ő volt — hosszú idők után első — aki nemzeti nyelvünket megszerette, beszélt, sérelmeinket úgy, mint jogos törekvéseinket felfogta, azoknak a korona felkent viselője előtt pártfogója volt s mint ilyen segített létrehozni a kiegyezést, mely a királyt egybeforrasztotta a koronázásban nemzetével, mely vele ma is együtt érez. Szegényebb lön nemzeti életünk egyik drága tényező alakjával, de gazdagabb azzal, hogy benne megtestesült a magyar királyné ideálja a jövő nemzedékek számára. S bár szentelt porai nem nyugodhatnak hazánk földjében, szívében őrizi emléket minden időn a magyar ember. A kormány hazafias feladatának felelt meg akkor, mikor a törvényjavaslat benyújtásával alkalmat adott az imádott királyné iránt érzett nemzeti hálának és kegyeletnek tanusítására. A törvényjavaslat elfogadásával mi is csak önmagunk és nemzetünk iránt való szent kötelességünket teljesítjük.

Györy Elek szerint az az egyhangúság és őszinteség, melylyel a törvényhozás mindkét háza határozatát meghozta, minden szónoklatnál fényesebb jele annak, hogy az elhunyt királyné iránt érzett hálában és kegyeletben az egész nemzet oktatlanul együtt érez. Ami a törvényjavaslatot magát illeti, általánosságban hozzájárul, óhajtana azonban, hogy annak rendelkezései a két Ház határozatának keretében maradjanak s nevezetesen, hogy az emlékszóborra megindult adakozásokat illető szakasz mellőztessék.

Hodossy Imre sulyt fektet annak konstataálására, hogy pártkülönség nélkül mindnyájan át vagyunk hatva attól az érzéstől és óhajtástól, hogy Erzsébet királyné emléke és a nemzet hálája törvénybe iktatassék. Hozzájárul ennélfogva általánosságban a törvényjavaslatához és pedig annak az emlékszóborra vonatkozó részéhez is. Az előadóval szemben azonban meg kell jegyeznie, hogy nem lehet itt a kormány érdemeiről szólni, mert a nemzet érzelmeinek spontán megnyilatkozása folytán történik a megdicsőült királyné emlékének törvénybe iktatása.

Bánffy Dezső báró miniszterelnök kijelenti, hogy a kormány nem tulajdonít, nem is tulajdoníthat magának semmi érdemet, még a kezdeményezés sem az övé. A kormánynak azonban kötelessége, hogy a társadalmi spontán megnyilatkozás szervezetbe hozassék össze, hogy a cél minél fényesebben meg legyen valósítható. Máskor is ez az eljárás követetett s másként eljárni szövegére szerint nem is lehetne.

Barabás Bélának és Bernáth Bélának a törvényjavaslat mellett való felszólalása után elnök kijelenti, hogy a bizottság általánosságban egyhangulag elfogadta a törvényjavaslatot, melynek czélja áldott királyné emlékének a törvénybe iktatása.

Áttérvén ezután a részletes tárgyalásra, a több rendbeli stílárius módosítással következőleg állapította meg a bizottság a törvényjavaslat szövegét:

„Törvényjavaslat dicsőült Erzsébet királyné emlékének törvénybe iktatásáról.

Ő császári és királyi felségét, Erzsébet királynét a Mindenható kifürkészhetlen akarata elszólítván az élők sorából, a törvényhozás a Megdicsőültnek emléket a következőkben örökíti meg:

1. §. Hón szeretet dicsőült Erzsébet királynénknak, a haza jövője Nemtőjének, a nemzet hálájával és kegyeletével őrzött áldott emlékét törvénybe iktatja.

2. §. Elhatározza, hogy a Megdicsőült höz méltó emlék állitassék fel az ország fővárosában, önként megindult országos adakozás utján begyűlt összegek felhasználásával s e célból a szükséges intézkedések országos bizottság kiküldésével azonnal megtétesse.

3. §. A tett intézkedésekről, azok eredményeiről s az emlék ügyéről általában az országgyűlés mindkét Házának minden év végén jelentés teendő mindaddig, míg az emlék tényleg fel nem lesz állítva.

4. §. A törvény kihirdetése után azonnal életbe lép s végrehajtásával a miniszterium bizatik meg.”

Hosszabb vita csakis a törvényjavaslat bevezetésénél volt, amelyből Györy Elek a „császárné” szó törlését hozta javaslatba. Ugyanily értelemben nyilatkozott Hódossy Imre, Bernáth Béla és Barabás Béla. A bevezetésnek ebben a tekintetben változtatás nélkül való fentartása mellett szólalt fel Szivák előadó, Neumann Ármán és Fest Lajos s végül Bánffy Dezső báró miniszterelnök. A bizottság valamennyi tagjának szavazatával a négy ellenzéki tag szavazata ellenében a bevezetés eme részének fentartását határozta el.

A bizottság hitelesítette végül a Ház elé terjesztendő jelentését s ezzel az ülés véget ért.

(A pénzügyi bizottság.)

A képviselőház pénzügyi bizottsága Széll Kálmán elnöklése alatt tartott mai ülésében a kereskedelemügyi költségvetést vette tárgyalás alá. A kormány részéről jelen volt: Dániel Ernő báró miniszter és Schmidt József államtitkár.

Előadó: Pulszky Ágost.

A központi igazgatás tételénél Pulszky Ágost utal arra, hogy a jelenlegi budget reform költségvetés, amennyiben az egész beosztás alakilag megváltozott, az indokolás különösen bő és kimerítő. Általánosságban elfogadásra ajánlja az előirányzatot, mely a pénzügyi bizottság által képviselt elveknek teljesen megfelel.

Neményi Ambrus kérdést intéz a miniszterhez az iránt, miben van a többször megígért biztosítási törvény és mikor szándékozik a kormány azt előterjeszteni? Lehetetlennek tartja, hogy a kormány és a törvényhozás tétlenül nézzék azt, a mi ezen a téren legujabban történik, mikor tömegesen jönnek be az országba oly biztosító társaságok oly biztosító ágakkal, melyek más országokból ki lettek tiltva és a népnek épen legszegényebb rétegeit veszik igénybe. Hasonló anarchia, mint Magyarországon ezen a téren, az egész világon nincs. Ezzel kapcsolatosan kérdést intéz a miniszterhez, az ügynökök és a részletfizetési üzlet tárgyában. E tekintetben is nap nap után hallatlan visszaélések történnek országszerte. Felhívja továbbá a miniszter figyelmét a külföldi kereskedelmi utazók megadóztatásának ügyére. Ugyancsak sok és sulyos visszaélés történik e téren is, úgy, hogy oly vállalatok, melyek Ausztriában nem kapnak engedélyt részvénytársaság alakítására, ide jönnek és Magyarországon, ahol egyáltalában semmi birtokuk nincs, megalakulnak az osztrák törvények kijátszásával. Ez ép oly kevéssé valóik előnyére az ország reputációjának, mint annak idején az, hogy amíg házassági jogunk rendezetlen volt, a világ minden tájékáról ide menekültek kétes házasságok kötése és felbontása céljából. Mindezeket a kérdéseket egybefoglalva, kérde, foglalkozik-e a kereskedelemügyi miniszter kereskedelmi törvényünk revíziójának előkészítésével? Ha nem, akkor ezt, mint egyik leg-sürgősebb feladatot ajánlja a miniszternek és az egész kormánynak.

Farbaky ezzel kapcsolatosan azt hiszi, meg kell állapítani, kinek van joga, hogy magát bankárnak nevezze? Ezzel a czimmal igen sok visszaélés történik.

Gyurkovics kérde, szándékozik-e a kormány külön közlekedésügyi miniszteriumot felállítani? Maga részéről ezt azért tartja fontosnak, mert a kereskedelem és ipar rászolgáltak, hogy külön kezeltesse.

Emmer Kornél megjegyzi, hogy Neményi beszéde felidézte benne azoknak az éveknek emlékét, mikor a kurián a kereskedelmi ügyekkel foglalkozott. A kereskedelmi törvény valóságos kelepce az emberre nézve, nincs az a szakasz, melylyel szemben homlokegyenest ellenkező határozatot nem állított volna fel a judikatura. Szerinte bűn és mulasztás minden nap, melyet elmulni hagyunk a nélkül, hogy a kereskedelmi törvény revíziójához fogunk.

Matlekovics Sándor épen ellenkezőleg mint az előtte szólók, nem tartja a kereskedelmi törvényt revizióra megérettnek. A teljes szabadság alapján áll az, az állam nem vigyáz senkire, mindenki saját magára vigyázzon. A biztosítási ügy rendszerét ő is szükségesnek tartja. A miniszter figyelmébe ajánlja a betegsegélyezési pénztárak ügyét.

Komjáthy Béla csatlakozik Neményi és Emmer előadásához és a kereskedelmi törvény revizióját sürgeti, különösen az ügynöki kérdést kell rendezni.

Teleky Sándor gróf is a gyakorlatból tudja, hogy az ügynökök mai felelősségnélküli állása alkalmat ad számos visszaélésre, sokszor a hazugságot és a népek becsapását nagy mértékben üzik és rontják az alsóbb osztályok tisztelőt az értelmes osztályok iránt. Első sorban a biztosítási törvény reformját sürgeti.

Dániel Ernő báró Gyurkovics kérdésére kijelenti, hogy a kormány nem foglalkozik a vasuti miniszterium felállításának ügyével, sőt elutasítja ezt az eszmét. Neményinek a biztosítási ügyre vonatkozó kérdésére kijelenti, hogy a kormány a jelenlegi állapotot fent tarthatónak nem tartja és a biztosítási ügy reformjára nézve közelebb fog előterjesztést tenni. Az ügynökök kérdése az ipartörvénybe tartozik és e tekintetben maga is intézkedéseket tart szükségeseknek. Az ipartörvény átalakítására szintén már megtörténtek az előkészületek. Farbakynak válaszolja, hogy a részletfizetésekre eladott sorsjegyek és értékpapírok ügyét újabb törvényvel igenis rendezni kell és a megfelelő törvényjavaslat most van munkában.

Hegedüs Sándor hangsúlyozza, hogy állandó munkák végzésére ideiglenesen alkalmazott közveket nem szabad a költségvetésbe beállítani.

Dániel Ernő báró újabb felszólalása után **Kossuth** Ferencz óhajta, hogy az idegen biztosító-társaságok az új törvényben külön figyelemben részesüljenek, miután némelyik ezek közül még megfelelő adót sem fizet.

A tételt ezután megszavazták. Az államépítészeti hivataloknál a bizottság **Palszky** előadó indítványára köszönetet mond a miniszternek, hogy az idén az „inséges munkák” czime alatt a megyei utak kiépítésére módot nyújtott.

A közutaknál **Kossuth** Ferencz kéri a minisztert, hogy az új utak jókarban tartására nagyobb gondot fordítson.

Dániel Ernő kijelenti, hogy az állami utak fentartására a legnagyobb gondot fordítja, de a megyei utakról — bár ott is van haladás — nem felelhet mindig.

Matlekovics Sándor kérdést tesz a párisi kiállítás adminisztrációs költségei iránt.

Dániel báró nem vette fel a költségeket, mert azoknak magasságát megállapítani nem lehet: egyelőre azok a pénztári készletekből fedeztetnek.

Hegedüs Sándor helyesebbnek tartaná, ha fix-összeg vétetnék fel a költségvetésbe.

A kereskedelmi czélok szükségleténél **Komjáthy** Béla azt az óhaját fejezi ki, hozzanak törvényt, melynek értelmében csak azok a kereskedelmi könyvek bírnak érvényvel, melyek magyar nyelven vannak vezetve.

Dániel Ernő báró miniszter szimpatizál ezzel az eszmével, de annyira nem akar menni, hogy ezt az ügyet törvényvel rendezzék. Különben ezen a téren igen nagy haladás mutatkozik mindenütt; az eredmény az lesz, amit **Komjáthy** óhajta.

Az ipari és kereskedelmi czéloknál **Komjáthy** kéri, hogy az ipari kedvezményekről szóló törvényt, mely 1899-ben lejár, meg fogják-e hosszabbítani. Kérdést tesz továbbá az aukciók és a kartellek tárgyában. Különösen sürgeti a bór-aukciókat.

Dániel Ernő báró a kartelleket nem tartja egészséges tünetnek és azoknak megszorítását és megfiúsítását feladatának tekinti. A gyakorlati élet igen gyakran kijátszotta a kartellek elleni törvé-

nyeket. Az aukciókra nézve megjegyzi, hogy a déligyümölcs-aukció fényesen bevált, a gyapju-aukció elég jó eredményt nyújt, a bór-aukcióra vonatkozó tárgyalások folyamatban vannak.

A konzulátusokhoz beosztott magyar szakreferensek tételénél **Komjáthy** és **Kossuth** felszólalásai után **Dániel** báró miniszter utal arra, hogy itt olyan szakközvegekről van szó, akik állandóan a konzulátusok mellé fognak adni s miután a konzulátusok a közös külügyminiszter alatt állnak, kiküldetésük nem történhetik a külügyminiszter tudomása nélkül, ami természetesen nem azt jelenti, hogy az egyének megválasztásában őt döntő szó fogja megilletni.

Emmer Kornél nem akar új közös-ügyet csinálni s a jelentésbe felveendőnek véli, hogy a kiküldetésekről a külügyminiszter értesítendő.

Komjáthy Béla hangsúlyozza, hogy a törvény értelmében a kormánynak joga van a konzulátusokat saját közvegeinek tekinteni s a vám-szövegségben leköötött dolgokra nézve nekik ujtásokat adni.

Palszky előadó hangsúlyozza, hogy az a jog, hogy a miniszterium szakközvegeket külföldre küldjön, eddig is megvolt s a szóban forgó rendelkezés által egyáltalán nincs érintve. Itt azonban arról van szó, hogy a kormányok a követségekhez és a konzulátusokhoz a külügyminiszterrel egyetértőleg szakférfiakat küldjenek ki, akik ott nem magán-, hanem a magyar kormány által hivatalosan akreditált egyének lesznek. Az eddigi állapottal szemben ez nem jogfeladás, hanem jogszerzés.

Matlekovics, **Gyurkovics**, **Kossuth**, **Neményi** és **Dániel** báró további felszólalása után **Dániel** báró felvilágosításokat adott **Komjáthy**nak a kereskedelmi kirendeltségek eredményeit illető kérdéseire és **Teleki** Sándor gróf kérdésére kijelenti, hogy a konzulátusoknak a közönséget érdeklő jelentéseit mindig közzététi.

A bizottság végül **Szél** Kálmán elnök javaslatára tudomásul vette, hogy a miniszter 25.000 forint felhasználásával a külföldi szaktudósítói intézményt óhajta szervezni a megkötött vám- és kereskedelmi szerződésben megszabott formában és módon, a mennyiben a vámszövegség meg fog köttetni.

Az ipari felügyelet kiadásai, **Dániel** báró miniszter felvilágosításai után megszavaztatván, a tárcza költségvetésének folytatólagos tárgyalását és a földmivélsügyi budget tárgyalását hétfőn délutáni öt órára tűzték ki s ezzel az ülés véget ért.

A nemzeti párt értekezlete.

A nemzeti párt mai napon tartott értekezletének megnyitása után **Horánszky** Nándor elnök meleg hangon emlékezett meg arról a megrendítő grászról, mely Erzsébet királyné halála által a nemzetet érte. Kiemelte, hogy nemcsak mi, de az egész művelt világ osztatlan részvéte tesz tanúságot arról, hogy a gyilkos tör, mely a királyné drága életét kioltotta, valóban fejedelmi szívet talált, melynek soha nem változó érzelmeiben a királynői nagy erények, az emberi alkotás legnemesebb jellemvonásaival teljesen összhangban találkoztak. Vajjon ez a nagy csapás kit érhetett volna érzékenyebben, mint a magyar nemzetet, melynek ő nemcsak királynéja, de jötevője és támasza is volt. Ott láttuk őt nemzeti történelmünk változó alakulásainak egyik nehéz pillanatában is, mint a kiengesztelődés nagy művének támaszát, szelid és jóságos közbenjárásával egyengetve az utat, mely a korona és a nemzet között való egyetértésre vezetett, valamint ott láttuk őt később is az idők folyamán, mindenkor éreztetve irántunk való hajlandóságának azt a melegét, melyet nemzetünk iránt állandóan táplált. Kifejezést adott végül az elnök a hála és kegyelet érzelmeinek, melynek emlékét örök időkig megőrizni a nemzet legnemesebb feladatai közé tartozik.

Ezután az általános helyesléssel fogadott elnöki megemlékezés után áttért az értekezlet a napirendre és a következőben állapodott meg:

Mint hogy a kormány még most sem felelt meg abbeli kötelességének, hogy a kiegyezési kérdésekre vonatkozó terveit

tüzetesen megismertesse a párt — hiven a mult napok vitái alatt kifejtett álláspontjához — semmiféle napirend megállapításához nem járul mindaddig, míg a kormány a Házban a nevezett ügyekre nézve fel nem világosította.

Ezzel kapcsolatban szóba került magának a kiegyezésnek válsága. Többek egyértelmű felszólalására az lett a megállapodás, hogy a párt magatartását attól tegye függővé, vajjon a kormány előterjesztései az ország anyagi érdekeinek és az 1867. XII. törvényzikk követelményeinek megfelelnek-e. Ezek az előterjesztések tehát bevándorok, mielőtt a párt végleg határoz. Minthogy pedig több oldalról kísérlet tétetett a nemzetet és az uralkodót le-sújtó gyászesetet ezeknek a kérdéseknek elintőzé-sével kapcsolatba hozni és az engedékeny-séget mintegy kegyeletbeli követelménynek fel-tüntetni, **Apponyi** Albert gróf az értekezlet egyhangú helyeslése közt kifejtette, hogy a gyásznak és a kegyeletnek igenis fel lehet áldozni minden — különben legjogosultabb — személyes indulatot és erre a párt kétségtelenül kész fog lenni: de nem lehet feláldozni az ország jogainak és érdekeinek megvédését, ha azok meg vannak támadva, mert kötelességmu-lasztás sohasem kegyeletes tény, sőt inkább a kegyelet megtagadásának egyik módja.

Ezek után **Hodossy** Imre előadta az igazság-ügyi bizottságban történeteket az Erzsébet királyné emlékének becikkelyezéséről szóló törvényjavaslat tárgyalásakor és ismertette az ott elfogadott leg-lényegesebb módosításokat. Minthogy a javaslatnak czime, mely közjogunkkal ellentétben állott, e köz-jognak megfelelő módosítást nyert, a javaslat be-vezető szakaszában előforduló czimzés pedig — bár ilyen természetű törvényben helyén nincs és ebből a szempontból a bizottságban szóló esellenzéki tagtársai részéről kifogásoltatott is, valódi közjogi sérelem-nek nem mondható, szó az indítványozza, hogy tekintettel a törvény kegyeletes természetére és egyhangú elfogadásának kívánatos voltára, a párt a Házban e kérdésre vonatkozólag indítványt vagy észrevételt ne tegyen, hanem szavazatával a tör-vényjavaslat elfogadásához járuljon.

Miután többen megütközésüknek adtak kife-jezést, hogy a kormány ilyen természetű javasla-toknál sem tudja a közjogi hibákat elkerülni és a kegyelet teljes összhangját biztosítani, a párt **Hodossy** Imre indítványát — annak indokából — egyhangulag elfogadta.

KÜLFÖLD.

Az osztrák bomlás. Ausztriában nem lesz nyugodt parlamenti élet, hasznos munka nagy idő múlva se. Ma már nemcsak német és cseh obstrukciós tervekről, hanem kormány-és párt-válságokról érkeznek hírek. Ime ezek a mai telegrammok:

Bécs, szeptember 23.

A „Neue Freie Presse” jelenti: A jobboldal végrehajtó-bizottsága ma délben egy órákor gyűlt össze a Reichsrathban. Ma estére a jobboldal parlamenti bizottságának ülése van kitűzve. Mivel a kormány — mint tegnap a „Czas” is megírta — ujját se mozditja, hogy a parlamentet akcióké-pessé tegye és — mivel a német ellenzék nem hajlandó a föltétlen kapitulációra — a 14. szakasz segítségével akarja a Badeni-féle kiegyezést az or-szágra oktrojálni, ennél fogva nincsen semmi ok sem, a jobboldal és a kormány tárgyalásainak foly-tatására. A jobboldal főadata már csak az lesz, hogy az elnökség, a kvóta-bizottság és a dele-gáció megválasztását biztosítsa. Ha **Bánffy** bárónak ezeket a követeléseit teljesítették, akkor a Reichsrath elvégezte küldetését és elnapolhatják, vagy, ha **Thun** gróf nagyobb cselekvési szabadsá-got kíván, újból bezárhatják.

Bécs, szeptember 23.

Az osztrák politikai helyzet bizonytalan-ságát legjobban jellemzi az a hír, hogy rész-letes kormányválság van készü-lőben. **Baernreither**nek már eddig is nem egyszer híresztelt demisszióját fokozott bizo-

nyossággal emlegetik. Baernreither kereskedelmi miniszter okvetlenül lemond, ha a Reichsrath ismét munkakép'telen lesz. Már utódját is emlegetik. Hír szerint Mileski lengyel képviselő vagy pedig Auersperg Lipót gróf helytartótanácsos lesz az utódja. (N.Fr.Pr.)

Bécs, szeptember 23.

A többség parlamenti bizottságának mai üléséről a következő közleményt adták ki:

Az ülésen jelen volt Thun gróf miniszterelnök, a többség valamennyi klubjának képviselői, valamint az elnökség tagjai. A tanácskozás megkezdése előtt Jaworski lovag, a jobboldal parlamenti bizottságának elnöke, megható szavakban emlekezett meg a boldogult Erzsébet császárné és királynéről. Beszédét a jelenvoltak állva hallgatták végig. Az elnök indítványára egyhangulag elhatározták, hogy a képviselőház egész többsége nevében irásban juttatják a részvénytulajdonosokat a miniszterelnök útján a trón szármolyához. A részvénytulajdonos megismerkedésével Bilinski, Dipauli báró és Pálffy gróf képviselőket bízták meg. A jövő ülések valamelyikén javaslatba fogják hozni a többség klubjainak, hogy a képviselőház eddigi elnökségét újra válasszák meg. Ezután a politikai helyzetéről tanácskoztak. A jobboldal parlamenti bizottságának legközelebbi ülése hétfőn este öt órakor lesz.

Kína válsága.

Az európai politika eseményei annyira lekötik a világ figyelmét, hogy az érdeklődésből alig jut valami annak a nagyszerű hálónak, amelyet a hatalmak ügyes diplomatai egymásnak tropikus és távol keleti országokban fonnak. Munkában edzett harci kezek is segítik őket a csöndes fonókat s a szövvény néha már csaknem bezáródik, amikor a kelepceből kibukik mégis a zsákmánynak szánt barát és szövetséges. Így értesültünk most három hete az angoloknak (helyesebben az angol zsoldban álló Egyiptomnak) omdurmani győzelméről; Ez egy nagyszerű szövvénynek sikere gyanánt látszott. Ugy tetszett, hogy Anglia a máhdi birodalmán keresztül előrehatolván, most már egy teritoriumba egyesíti észak-afrikai protegált területeit a kelet-afrikai birtokokkal s nem hagyván Afrika keleti partjain egyebet az abessziniai sávnál, a Saharától keletre, le egész a Viktória-nyanza tájáig egy második exotikus császárságot alapít Kelet-India császárnőjének. Azonban a hálót itt sem lehetett összevonni. Nyugatról ugyanis az afrikai francia gyarmatok és a Kongó-állam ma már megmozdultak és előrehaladtukban bizonyára be fogják ekelni magukat az angol terjeszkedés vonalába, Kelet-Afrika és a máhdi országa közé s a tavak vidékén megszakítják az angol birtokok egységes vonalát. A hálót nem lehet összevonni.

Az afrikaihoz hasonló diplomáciai epizód lehet az ázsiai, a kínai krízis hátterében is. Ebben a pillanatban, midőn magántáviratok azt jelentik, hogy a Cáj-Tient megölték, hivatalos ediktumok szerint pedig a császár csak lemondott, ebben a pillanatban nem csak ilyen tekintetben nem lehetünk pontosan informálva, hanem azt sem tudhatjuk, hogy az angol vagy az orosz diplomácia veresége lesz-e a krízisnek folytatása. Bizonyos azonban, hogy ismét az össze nem vonható háló esetével van dolgunk. Kína felosztása, avagyis tartózkodóbb diplomáciai szóval élve, a „kelet-ázsiai kérdés”, a két konkurráló hatalom, Angolország és Oroszország között, eddig határozottan Angliának nyújtott előnyöket. Innen a feszültség Anglia és Oroszország között és ebből a feszültségből való Németország gyarmati politikájának az az új fordulata, amelyért Bülowot és a császárt annyit korhólták, amely pedig a német politika nagy sikerére vall, mert hiszen Németországot a Schau-Thungi félsziget keleti partjain mind a két hatalom a jövő barátsága reményében engedte letelepedni. A konkurrens felek közül Anglia nevezetes államkölcsonök útján szerette meg Kína közelebbi barátságát és akkoriban hat hónap előtt a nagy kölcsön létrejötté majd hogy háborút is nem okozott Anglia és Oroszország között. Már most, mikor trónválságról,

detronizációról vagy királygyilkosságról van szó, a pekingi császári kertek misztikus világából nem szivárog ki az az adat, hogy a császár azért változik-e, mert az angolok barátságát tartotta, míg udvara az ellenkezőt akarta, vagy pedig megfordítva van-e a dolog. Kinek a hálóját nem lehetett összevonni? Ez oroszét vagy az angolét? ... A kelet-ázsiai kérdés még szolgálhat idővel felvilágosítással. A két nagy európai hatalom bombája sístereg a pekingi szenzáció körül. Hogy a japáni mintára tervezett általános reform került a császárnak életébe vagy trónjába, ezt viszont a táviratok jelentik. Ebben is lehet valószínűség. A mandarinok vannak olyan korlátoztak, hogy nagy veszedelmek esetében kisebb veszedelmek ellen védekezzenek. Ez a rövidlátás okozza majd a két konkurráló hatalom közül a győzelmét valamelyiknek, vagy az osztozást mind a kettőnek.

A pekingi eseményekről ma ezeket jelentik:

London, szeptember 23.

Csak magántáviratok jelentik, hogy a császárt megfojtották. Az államesiny már tegnapelőtt megtörtént: az összeesküvők szerdán detronizálták Cáj-Tient és a következő napon, csütörtökön este megölték őt. A császár ezelőtt három nappal fogadta a japáni követet, Ito márkit, aki a kihallgatás folyamán előterjesztette reformterveit s a császár, akit tanácsosa, Kang, az udvarral szemben támogatott, megígérte Itonak, hogy a tervet tanulmányozni fogja.

London, szeptember 23.

Cáj-Tient, akit trónralépések a pekingi asztrológusok Keu-Szán-nak, a „gyönyörűség folytatójának”, mintjőseit egykor a „nap közepének”, „királyi fők tapodójának”, „világító szemnek” stb. neveztek el, palotaforradalomnak lett áldozata. A fiatal császár a Japánnal való diplomáciai összeköttetés helyreállítása óta megváltozott és ettől fogva az a gondolat lebegett szeme előtt, hogy birodalmát reformálja és európai színvonalra emelje. A császár fogadta a japáni követet, Ito márkit, aki a leghatalmasabb ember lett a kínai udvarnál. A császár a japáni nagy reformáczió annyira fölbuzdult, hogy megkérte a márkit, hogy dolgozzon ki neki egy javaslatot azokról a reformokról, melyeket Kínában meg kellene valósítani. Ito elkészítette javaslatát és be is mutatta a császárnak, aki égett a vágytól, hogy reformátori működését megkezdhesse. Csakhogy a császári hercegek, akikkel az udvar asszonyai is szövethettek, rossz szemmel nézték a császár reformátori kedvét és összeesküvést forraltak a fiatal császár ellen. Az összeesküvés élére az özvegy császárnét, Cu-Hszit állították. Cu-Hszit a most elmozdított császárnak nagynénje.

London, szeptember 23.

Az összeesküvők tegnapelőtt korán reggel benyomultak az uralkodó hálószobájába és kijelentették Cáj-Tiennek, hogy a kínai trónhoz nem méltó és hogy ennél fogva le kell róla mondania. A császár eleinte szabadkozott, de mikor látta, hogy egyedül van és valamennyi híve elpártolt tőle, belenyugodott sorsába és aláírta mindazokat az iratokat, melyeket az összeesküvők eléje terjesztettek. Ezek közt legelső volt a trónról való lemondása s az a kijelentése, hogy önkéntesen, szabad akaratból mond le, aztán aláírt egy másik iratot, amelyben kijelenti, hogy nem kíván többet az államügyekkel foglalkozni, a harmadik iratban elrendeli, hogy mindaddig, amíg a trónörökös ügyét rendezik, nagynénje, az özvegy császárné intézze az ország ügyeit. A fiatal császárt az okmányok aláírása után szobájába zárták, a honnan eddig nem került ki. Tegnap éjjel Pekingben az a hír volt elterjedve, hogy Cáj-Tient meggyilkolták.

Peking, szeptember 23.

Egy császári rendelet azt hirdeti ki, hogy a császár lemondott az uralomról az özvegy császárné javára, aki a minisztereket utasította, hogy jövőre neki terjeszszék elő a hivatalos jelentéseket. Kang, a császár eddigi főtanácsosa, megszökött. Hír szerint utban van Sanghai felé. Li-Hung-Csang-ot valószínűleg visszateszik méltóságába. A császári rendelet azt

mondja: „A császár megkérte az özvegy császárnét, hogy az uralkodást átvegye, amely kérés ezzel harmadszor ismétlődött.”

London, szeptember 23.

A „Times”-nek jelentik Pekingből: Egy császári dekretum közzéteszi, hogy a császár és az összes főtisztviselők térdreborulva fogják bemutatni hódolatukat az özvegy császárnénak. A kormány aggodalommal kíséri az antidinasztikus mozgalom terjedését észak felé. A zendülés már több tartományra áttért.

Picquart.

Tegnap óta háttérbe szorult az Ördög-szigeten snylő kapitány alakja: az egész francia közvélemény ma Picquart-ral foglalkozik. Akinek lelkét még nem mételyezte meg a Zurlindenek korrump szelleme, felháborodással nézi a katonai körök brutalitását. Száz titkos műhelyben készülnek megrendelésre a hamis bizonyítékok, mivelhogy Franciaországban ma mindent be lehet bizonyítani, kivéve az igazságot. Jaj annak, aki a vezérkar nagy szélhámosairól le akarja rántani a leplet: Zurlinden ur védeneczei egy óra alatt előállnak egy csomó hamisított aktával, levéllel, amelyekkel a Cherche Midi fogházba lehet juttatni azt a szerencsétlent, aki bűnös czirkulusait megzavarja.

Ma a francia közélet egyik legkimagaslóbb alakja, Trarieux szenátor, lelkesült hangon irt levélben üdvözölte Picquart-t. Bizik az igazság és jog elpusztíthatatlan erejében! Ugy látszik, elfelejti, hogy Picquart nem bírák, hanem orgyilkosok kezében van, és hogy a Cherche Midi fogház falai közt a spanyol rémuralom sötét képei látszanak új életre támadni.

A táviró ma a következő értesítéseket hozta:

Páris, szeptember 23.

Többfelől azt állítják, hogy Henry az Esterházyt terhelő Petit Bleu-t utólagosan, — tehát miután már az irat megvolt — hamisította, mert egyrészt azt hitte, hogy ezzel használni fog Esterházynak, másrészt pedig azért tette, hogy Picquart-t vádolhassa. A katonai sajtóban megjelenő hírekből ki lehet venni, hogy Picquart ellen az eljárást azon vallomás alapján indították meg, amelyet Henry Cavaignac előtt tett.

Henry a Cavaignac által vezetett vizsgálat alkalmával kijelentette, hogy csak abból a czéliből hamisította az attaché levelét, hogy a pneumatikus levél hatását, amelyet szerinte Picquart hamisított, mintegy ellensúlyozza. Ez volt az oka annak, hogy Cavaignac figyelmessé lett a Petit Bleu-re, azt megvizsgálta és meggyőződött róla, hogy az „hamisítvány.”

Ha tekintetbe vesszük, hogy mily könnyen megy a francia vezérkarban hiányzó bizonyítékok beszerzése, hamarosan világos lesz mindenki előtt, hogy Picquart-ra is minden nehézség nélkül rá tudják sütni, hogy ő is hamisított.

Csakhogy ez a bizonyíték-gyártás, az ilyen bizonyíték alapján való bíraskodás, csakis zárt ajtók mögött történhetik, mert nyilvános tárgyaláson okvetlenül mérlegelni kellene Picquart ellenbizonyítékait is.

Épen ezért már ma megindult az agitáció abban az irányban, hogy a katonai párt lapjai nyíltan hirdessék, hogy Picquart ügyében csakis titkos tárgyaláson lehet itélni.

Ezt a czélt pedig úgy vélik elérhetni, hogy kiadták a következő jelszót:

Picquart a Dreyfus babaárulásában bűnrészes és ezért titkos tárgyaláson kell itélni felette!

Ezzel szemben csak azt az egyetlen megjegyzést kockáztatjuk, hogy Picquart mind e mai napig nem is ismeri Dreyfust — és valószínű, hogy sohasem fogja ismerni.

A „Petit Journal”, a „Libre Parole”, az „Eclair” és a „Jour” bebizonyítják, hogy Picquart

csakis úgy foglalkozhatott Dreyfus rehabilitációjával, hogy nem volt bűnrészes az ő vétkeiben.

Ez kitűnik Picquart magatartásából. Ha ő tényleg bűntársa lett volna Dreyfus-nak, akkor nem tette volna ki magát annak a veszélynek, hogy miközben ő maga Dreyfus rehabilitációján fáradozott, önmagát rántsa bele a hálóba. Mert ez okvetlenül következménye lett volna az ő nemes tettének, ha tényleg bűnrészes lett volna.

Mint hogy azonban már régi az a nézet, hogy Dreyfusnak bűntársai voltak, és mert most kedvező alkalom van Picquart-ra ráfogni a czinkosságot, a katonai párt ezt meg is teszi.

A független sajtó is konstatálja, hogy tényleg nagyon sokan ragaszkodnak ahhoz, hogy Picquart-t is hazaárulóként kell büntetni és e végből titkos tárgyaláson elítélni.

Több oldalról lehet hallani azt a megjegyzést, hogy a Picquart ellen foganatba vett akció igen hasonlít ahhoz, amelyet a Dreyfus esetében alkalmaztak.

Ezuttal is igénybe vették a hecczlapokat. Ezek a lapok előbb tudták, hogy Picquart-t a katonai törvényszék elé viszik, mint Brisson és a többi miniszter. Hasonlóképpen volt ez a Dreyfus-ügyben is, amikor a „Libre-Parole“-t használta fel a vezérkar arra, hogy az ingadozó Mercier hadügyminisztert ügyének megnyerje és Saussier akkori párisi katonai kormányzó ellenállását legyőzze.

Clemenceau az „Aurore“-ban a következőképpen jellemzi a helyzetet: „A jelen pillanatban egyetlen hatalom létezik Franciaországban: a Faure-Zurlinden-féle duumvirátus, amely a revíziót meg akarja akadályozni. Ez a duumvirátus a hamisítás és hazugság diktatúrájára hallgat.“

Páris, szeptember 23.

Holnap reggel Brisson elnöklése alatt minisztertanács lesz. Mint mondják, a minisztertanács azokkal az indítványokkal fog foglalkozni, amelyeket a revízió-bizottság ma este véglegesen meg fog szövegezni.

Páris, szeptember 23.

A holnapi minisztertanácson fog kiderülni, hogy Brisson elég erős-e arra, hogy a mind jobban erősödő katonai pártot legyőzhesse.

Ma már hivatalosan megerősítik azt a tegnapi hírünket, hogy Chanoine hadügyminiszter a Picquart üldözését elrendelő iratot aláírta anélkül, hogy megnézte volna, mi van benne.

A kamara összehívásának kérdésében is holnap fognak dönteni. Ha újabb krízis törne ki, egészen biztosra volna vehető, hogy a kamarát egybehívják. (N. Fr. Pr.)

Páris, szeptember 23.

Picquart-t ma nem hallgatták ki. Labori ügyvéd két ízben is megjelent a Cherche Midi fogházban, hogy meglátogassa őt, de azt mondták neki, hogy Picquart szigorú őrizet alatt van és meglátogatását csak akkor fogják megengedni, ha már alá lesz írva ellene a parancs a bűnügyi vizsgálat megindítására.

Páris, szeptember 23.

Trarieux szenátor nyílt levelet intézett Picquarthoz; levelében a többi közt a következőket mondja:

„Szívem ösztökél annak a kijelentésére, hogy én ebben a végső megpróbáltatásban számíthat barátainak hűségére és ragaszkodására és mindnyájunknak erkölcsi támogatására. Mentül jobban kiszolgáltatják önt ellenfelei cselszövéseinek, annál jobban megerősödik a szolidaritás érzése, mely bennünket önhöz kapcsol. Mi tudjuk, hogy ön ép oly kevéssé követte el a terhére rótt bűntényt, ahogy mi nem követtük el. Az elvakultságtól és a rosszaságtól sok telik ki, de reméljük, hogy az igazság és a jog elpusztíthatatlan ereje diszalkalmazkodni fog.“

Az „Aurore“ azt jelenti, hogy Picquart ellen a katonai fogházban a legszigorúbb intézkedéseket alkalmazzák. Midőn Labori őt tegnap meg akarta látogatni, értésére adták,

hogy egy hónapig egyáltalában senki sem fog vele beszélhetni. Ezalatt az idő alatt egyetlen levelet sem fognak Picquartnak kézbesíteni.

Páris, szeptember 23.

Az összes pártok újságai rendkívül izgatottan írnak a legújabb eseményekről. Ma már nincs többé szó Dreyfusról, hanem Picquartól, nincs többé szó azokról a dolgokról, melyeket a múltban követtek el, hanem azokról az üzelmekről, melyeket Zurlinden és a katonapárt az alkotmányos minisztériummal szemben elkövet.

Clemenceau az „Aurore“-ban a hamisítók diktatúrájáról ír, akik azt az embert akarják tönkretenni, aki az összes hamisításokat leleplezte. Ha Brisson nem siet a köztársaságot megmenteni, akkor a nagy forradalom republikánusai és a köztársaság halála előtt állunk.

A „Siècle“ azt követeli a kormánytól, hogy Zurlindent haladéktalanul mozdítsa el állásából.

A „Lanterne“ azzal vádolja Faure elnököt, hogy a köztársaságot kiszolgáltatta a hadseregnek.

A „Petite République“ cikket közöl a következő fölirással: Csak a hűlyék, a hamisítók, a jezsuiták. A cikkíró a többi közt azt mondja: „Ha Brisson valóban demokrata, akkor csapja el Zurlindent, aki föllázadt a köztársaság kormánya ellen. A kormányhatalom ma már nincs a minisztériumban, hanem a rue de Postebeli jezsuita-kolostorban, amelynek fióktelepe az Elysée. Faure elnök Loyola szolgálatába szegődött, hogy megvezekeljen apósának csalátsaiért.“

Rocheport tiltakozik az ellen, hogy a semmitűző Picquart ügyével foglalkozzék, mert a bíróság tagjai egytől-egyig meg vannak vesztegetve.

Picquart a katonai fogházba való átszállításakor egészen nyugodt volt. Miután a fogház irodájában a hivatalos formákat elvégezték, Picquart tüntetőleg átadta Labori titkárnak, Hildnek, két borotváját, amelyet a polgári fogházból magával hozott. Drumond a „Libre Parole“-ban azt a tanácsot adja Picquartnak, hogy kövessen el öngyilkosságot; így aztán nemzeti hős lesz.

A legújabb áldozat.

Páris, szeptember 23.

Ma délután Paulmier calvados-megyei képviselő neje megjelent a „Lanterne“ szerkesztőségében és Millerauddal akart beszélni. Mint hogy Milleraud nem volt ott, Olivier szerkesztő mutatkozott be a hölgynek, aki hirtelen revolvért rántott és kétszer rálőtt. A lövések Olivier altestét találták. A sebesültet a kórházba szállították; felgyógyulásában nem biznak. Paulmierné, akit letartóztattak, azt vallja, hogy meg akarta ölni Milleraud-t a „Lanterne“ mai számának egy cikke miatt, amely azzal a levéllel foglalkozik, melyet Paulmier Chanoine hadügyminiszterhez intézett s melyben azt kívánta, hogy a hadügyminiszter vessen véget azoknak a támadásoknak, amelyeket a Dreyfus-ügy miatt intéznek a hadsereg ellen. Ő ebben a cikkben sértést látott férje és a maga személye ellen.

TÁVIRATOK.

A király köszönete.

Posen, szeptember 23. Ferencz József őfelsége Stablewski érseknek, aki táviratban értesítette őfelségét az Erzsébet királyné lelkiüdvéért tartott requiemről, azonnal a következő táviratot küldte:

„Mélyen megindulva mondom köszönetet önnek a szent miseáldozatért, amely keresztényi szeretettel a drága halott lelki üdvének és az én vigasztalásomnak volt szentelve.“

Kréta.

Róma, szeptember 23. A Stefani-ügynökség teljesen alaptalannak mondja a „Daily Telegraph“-nak azt a jelentését, amely szerint Olaszország állítólag azt a szándékát nyilvánította,

hogy visszavonul a krétai kérdéstől. A nevezett ügynökség szerint Anglia, Oroszország, Franciaország és Olaszország teljesen egyetértenek a krétai kérdésben Törökországgal szemben követendő eljárás módjára nézve.

A császár javaslata.

Róma, szeptember 23. Klerikális forrásból eredő hírek szerint a pápa a nemzetközi választott bíróságok ügyében összeülő konferencia székhelyéül Pétervárt fogja ajánlani. Rampolla már tárgyalt is ez ügyben Oroszországnak a Vatikánnál levő képviselőjével. Oroszország hír szerint támogatja a tervet.

Stojalovszky és társai.

Krakó, szeptember 23. A „Reforma“ távirata szerint Stojalovszky páter képviselőt és nyomdáját személyzetét Csaczán elfogták és a trencsényi fogházba vitték.

Az anarohisták ellen.

Triest, szeptember 23. Az itteni rendőrség egy Ravaglia nevű olasz anarchista kiutasított Ausztria területéről. Több embert elfogtak, mert anarchislikus kijelentéseket tettek. (N. Fr. Pr.)

Bern, szeptember 23. A szövetség tanács ma este harmincz anarchista kiutasítását határozta el, miután az anarchista-kérdésről hosszasan tanácskozott.

HIREK.

A Dáni Ferencz esete.

(Levél a szerkesztőhöz.)

Mikszáth Kálmánnak Panaszok című alatt megjelent mai cikkére vonatkozólag politikai életünk egyik kitűnőségétől a következő érdekes sorokat kaptuk:

Tisztelt szerkesztő ur!

Örömmel olvastam mai első cikkét s osztozom annak minden állításában. Tényleg lapálim a bécsi sérelmek mind. Szóra se érdemes egyik se. Olyan bántalmak, amiket hétköznapokon se kell okvetlenül észrevenni, gyásznapokon, ilyen mélyen megindító szomorú napokon pedig nem is szabad. Bolondság az egész.

De az már csakugyan komoly dolog, hogy ezekben az apró balhacspésekben rendszer van. Kírthatatlanok, örökösön visszatérők, mint az őszi nátha. Mindig így volt s így marad is, úgy látszik. Örömből és gyászból, mulatságból és szomorúságból panaszszal jön Bécsből a magyar.

Az oka is világos. Az, amit méltóztatott kifejtetni. Az udvar emberei remegnek attól a gondolattól, hogy a külső világ előtt is nyilvánvaló lesz, ami idehaza törvényekbe van ígta, hogy a monarchia két államból áll. Kettő és nem egy. A megfordítottja az osztrák czimernek, amelynek a teste közös és a feje kettő. Itt két test van és egy fej.

S ezt hiábavaló titkolni, de meg nem is lehet.

Eszembe jut erről a titkolózó, rejtegető iparkodásról a Dáni Ferencz esete. Az öreg Dáni Ferencz szegedi főispán volt. Derék, becsületes, okos ember. Csak egy baja volt. Egész életében azon törte a fejét, arra pusztította minden iparkodását, hogy olyan írásokat szerkeszteszen, olyan rendelkezéseket tegyen, úgy viselkedjék, akkép szónokoljon, hogy mindezekből a kormány azt olvassa ki, hogy ő derék, jóra való pécsovics, a nép meg azt, hogy törhetetlen negyvennyolcás. De bizony ez nem sikerült neki holtáig. Talán ebbe is halt bele.

Sőt ellenkezőleg. Azt érte el, hogy a kormány függetlenségének tartotta, a kurucz magyarok meg vak mameluknak.

Ez már mindig így van az életben.

Szakasztott így jár a bécsi udvar. Minden dolgát kétkulacsosan csinálja. De azt a két dolgot, hogy a monarchia is egyöntetűnek látszassék és a magyarok mégis azt higgyék, hogy ők önálló állam, nem lehet megcsinálni ép úgy, mint ahogy Dáninak nem sikerült, — hanem igenis az lehet majd belőle, hogy a monarchia se lesz a végén egyöntetű és a magyarok se fogják hinni, hogy ők önálló állam. Legjobb az egyenes uton járni.

Lapunk mai száma 16 oldal.

— **A királyváró Gödöllő.** Arra a hírre, hogy a király Gödöllőn szándékozik tölteni a gyász első heteit, az ottani hatóság rendeletet adott ki, melyben az iskolákat felhívja, vonuljanak ki testületileg a király elé a vasuti állomáshoz. Rudolf trónörökös tragikus halálakor is így várták a gyászoló királyt Gödöllőn. Gödöllő hatósága felhívja Pozsonyig a vasut mentén levő városok polgármestereit is, hogy hasonló intézkedéseket tegyenek s szeretetük jeléül a vasuti állomásoknál várják a gyászoló király vonatát.

— **Az Erzsébet-rend kancellárja.** Ő felsége a király a most alapított Erzsébet-rend első kancellárjává Bellegarde Ferencz grófot, Erzsébet királyné volt főudvarmesterét nevezte ki. A rend szabályzata értelmében mindig a közös külügy-miniszter, aki egyszermind a császári ház minisztere is, viselné ezt a tisztet, de a király ebben az esetben kivételt tesz, hogy elismerje azokat a szolgálatokat, amelyeket Bellegarde gróf az elhunyt királynénak tett. A király eme rendelkezését a következő két kézirat teszi közzé:

Kedves gróf Goluchowski! Az Ön előterjesztésére indítva éreztem Magamat, hogy az általam alapított Erzsébet-rend kancellári hivatalát kivételesen és a rendszabályzat XIII. cikkében foglalt elvi határozat épségben tartásával, Bellegarde Ferencz grófnak, néhai forrón szeretett Nőm, Erzsébet Császárné és Királyné Ő Felsője főudvarmesterének adományozzam. Mellékelve küldöm Önnek, az egyidejűleg Bellegarde gróf részére kiadott kézirat másolatát.

Kelt Bécsben, 1898. évi szeptember hó 20-án.

FERENCZ JÓZSEF s. k.

Kedves gróf Bellegarde! Hálás elismerésül a kitünő szolgálatoknak, melyeket Ön a néhai Császárné és Királynénak évek során át odaadó hűséggel teljesített és azon óhajástól vezérelve, hogy az általam alapított Erzsébet-rendnek hűn szeretett, immár Istenben nyugvó Nőmmel való belső kapcsolatát különösen kifejezésre juttassam, indítva éreztem magamat, hogy Önt, néhai Ő Felsőjének utolsó főudvarmesterét, nevezzem ki az Erzsébet-rend első kancellárjává.

Kelt Bécsben, 1898. évi szeptember hó 20-án.

FERENCZ JÓZSEF s. k.

— **A szomáli expedíció bajai.** Djibutiból, dr. Rasch Henriknek, a Lloyd-hajótársaság hajó-orvosának egy levele érkezett, mely érdekes, de egyúttal szomorú részleteket közöl Inger Szolimánékról. Az expedíció a lehető legnagyobb nyomorba jutott. A hajó kapitánya, mivel az expedíció tagjai a hajóért megfizetni nem tudták, mindenüttől, még az orvoságoktól és költözésektől is megfosztotta őket. A Djibutiban levő Hotel des Colonies fogadása könyörült a száználmaradó embereken, korlátlan hitelt nyitott nekik és most az expedíció tagjai, kik egytől-egyig intelligens emberek, az ő jóvoltából éltek július 24-ike óta szeptember 15-ig, a mikoráról a levél szól. Lehetetlen továbbmenniük. A levél írója felhívja azokat, akik pénzt előlegeztek az expedíciónak, hogy vagy küldjenek nekik további pénzt, vagy adjanak nekik módot, hogy hazajöhessenek.

— **Hohenlohe herceg börténkéje.** Hohenlohe herceg (de nem a német birodalmi kancellár) Budapesten ma este, midőn az „Angol királynő” szállodából a keleti pályaudvarra hajtatott, utközben elvesztette fekete börténkáját, amelyben fontos irományai voltak. A megtalálót arra kéri, hogy a táskát adja át a főkapitányságnál, ahol jutalomban fog részesülni.

— **A csongrádi ribillió.** Böven írtunk a napokban a csongrádi nagy esetről, amely tudvalevőleg úgy végződött, hogy Hegyi Antal plébánost és tizenkét társát vasra verve vitték be a szegedi csillagbörtönbe. Másnap ugyan hazaerestették valamennyit, de az eljárás még folyamatban van ellenük. Hegyi Antal plébánosnak otthon az volt az első dolga, hogy a csongrádi főszolgabíró, Mátéffy Kálmán ellen följelentést tett hivatalos hatalommal

való visszaélés miatt. Hogy milyen alapos ez a följelentés, és mennyi része volt Mátéffy Kálmánnak Hegyi elfogatásában, mutatja a következő érdekes nyilatkozat, melynek közlésére a csongrádi főszolgabíró kért föl bennünket:

Tekintetes Szerkesztőség!

Hegyi Antal plébános letartóztatása ügyében hozott sokféle s nagyrészből téves közlemény helyreigazítása czéljából, az ügyben tett hatósági intézkedésre vonatkozó hivatalos okiratok alábbi másolatát kérem közölni, ami teljes világításba helyezi azt is, hogy ki által s miért lett Hegyi Antal letartóztatva.

Másolat:

503/898. szám.

Tekintetes főszolgabíró ur!

Sürgősen kérek karhatalmat, még pedig csendőroket, mert lakásomat Hegyi Antal élén tíz ember feltörte és megrohanta.

Tisztelettel

Csongrád, 1898. szeptember 18.

(P. H.)

Droppa Károly,
h. plébános.

Kivülről: 5598/898.

A magyar királyi csendőrsparancsnokságnak
Csongrád.

Benti följelentést, a megfelelő biztonsági intézkedések megtétele végett, visszavárolag kiadom.

Csongrád, 1898. szeptember 18.

Mátéffy,
főszolgabíró.

Ezen hivatalos ténykedésen túl én az ügy elintézésénél csak akkor avatkoztam be, amikor a felbőszített tömeg a csendőrséget működése közben megtámadván, az fegyverét akarta használni, amit azáltal akadályoztam meg, hogy közeli lakásomról a csendőrség és a tömeg közé futva, a tömeget hosszas rábeszélés után fenyegető magatartásáról lebeszéltem.

Csongrád, 1898. szeptember 22.

Mátéffy Kálmán,
főszolgabíró.

Csongrádon egyébként ismét baj van. Lázong a nép és lelketlen bujtogatóktól feltűzelve, pártjára állott a csendőrszuronyok között Szegedre kísért Hegyi Antal plébánosnak. A fogságból már tegnapelőtt szabadon bocsátották a tisztelendő urat és társait. A kiszabadultak, úgy látszik, felizgatták a népet, mely ma délután oly fenyegető magatartást tanusított, hogy Mátéffy főszolgabíró táviratilag kért fegyveres erőket Szegedről. A távirati kérelemre a 46-ik gyalogezred két századát rendelték ki Csongrádra. A kirendelt katonaság ma éjjel egy óraker indult el Szegedről. Az igazság kedvéért megjegyezzük, hogy Hegyi Antal plébános, védője Kovács Mihály dr. ügyvéd tanácsára, nyugodtan viselkedik és távol tartja magát a mozgalomtól.

— **Horvát Boldizsár meggyógyult.** Horvát Boldizsár állapota az utóbbi napokban oly kedvezőre fordult, hogy ma reggel elhagyhatta ágyát. Délelőtt 11 óraker unokahuga: Márkus Emilia kíséretében elhagyta a Herczel-féle szanatóriumot és Andrassy-uti lakására vitette magát. Az agg államférfiu közel hét hetet töltött súlyosbetegen a szanatóriumban és ez előtt hat héttel súlyos, életveszélyes műtétet végeztek rajta. Mintegy három héttel ezelőtt állapota válságosra fordult és orvosai felgyógyulásához alig fűttek reményt. Végre jobban lett és ma ismét lakására mehetett.

— **„Megkínzott gyermek.”** Egy estilap ma azt ujságolta, hogy Tanos Imre, a Rottenbiller-utcai elemi iskola igazgatója, egy odajáró gyermeknek kiűtötte három fogát és rádásul úgy elverte, hogy az egész feje megdagadt. E hírre vonatkozólag Tanos Imre igazgató a következőkről értesít bennünket: — Egy estilapnak ama hirt, mely szerint én egy kis fiut felpofoztam és aztán össze-visszavertem volna, minden alapot nélkülöz. Elejétől végig koholmány. Az illető lap ellen a szükséges lépéseket haladéktalanul meg fogom tenni. Szükségemnek tartom azonban a nagyközönség előtt kijelenteni, hogy a szóban levő gyermek a volt iskola-

szolgának a fia. Én az apát lopás miatt Szabó Károly tanácsnoknál, az iskolaügyi osztály vezetőjénél följelentettem és kértem az elmozdítását. Ez az ember boszúból főzte ki ellenem ezt a gyalázatos vádat, melyből csupán annyi igaz, hogy én a fiát, miután rakenczáltan viseletét egyszerű büntetéssel már nem voltam képes főkezni, egyszer arczul ütöttem az osztályfőnök és az egész osztály előtt. Erre az ütésre a gyermek még nem is sirt és az osztálytanító, valamint az egész osztály tanui annak, hogy a fiunak legkisebb baja sem esett. Hogy az apja mégis panaszra ment, azt teljesen értem, abból az okból, mert így akarta boszuját rajtam kitölteni. Az iskolaszék minden ilyenmü panaszt felvesz és a vizsgálatot megindítja. Ezt a panaszt is felvette és a vizsgálat majd ki fogja deríteni ártatlanságomat.

— **Strikeoló rendőrök.** Bécsi tudósítónk jelenti telefonon: Az itteni rendőrség körében strike van készülöben. A rendőrök nincsenek megelégedve fizetésükkel. Hír szerint követelni fogják testületileg a fizetésfelelést. Egyelőre még megmaradnak a szolgálatban és rendszeresen végzik a munkájukat, de tekintve ezeknek az embereknek elszántságukat, egész bizonyosra lehet venni, hogy valamennyi bécsi rendőrstrikeolnifog, ha rövid idő alatt nem teljesítik kívánságukat.

— **Grimaux köszönete.** Grimaux Ede francia akadémikus, akit a multkor Nantes-ban, amidőn egy tudományos kongresszuson elnökölt, a Dreyfus-ügyben tanusított magatartása miatt a fanatizált tömeg tetleg is bántalmazott, tudvalevőleg Dreyfus-javára adott szakértői véleménye miatt vesztette el tanári állását. Ebből az alkalomból Magyarországból néhány tudós — „az igazságos és nagylelkü Franciaország barátai” — pár üveg tokaji bort küldött neki. A tudós tanár most a szállító útján a következő levélben mondott köszönetet az előtte ismeretlen adakozóknak:

„Budapesti ismeretlen barátaim, a tudomány emberei, akik rokonérzésüknek oly kedves bizonyítékával tiszteltek meg, fogadják legszive-sebb köszönetemet:

Mi, a tudomány emberei, hozzá vagyunk szokva ahhoz, hogy az igazságot keressük a természetben és az igazság kultusza a logika erejével az eszmék birodalmába vezet minket, az igazság és a jog kultuszához.

Tér, eredet és nyelv, ha el is különböznek minket, jelszavunk mégis ugyanegy marad: „Pro veritate et justitia.”

Grimaux Ede.”

— **Elfogott anarchista.** Zágrábból táviratozza tudósítónk: Futólütként terjedt el ma itt az a hír, hogy Pisarovina-ban egy veszedelmes anarchista fogták el és azután Zágrába hozták, ahol a törvényszéknek átadták. A hír annyiban igaz, hogy egy fiatal westphaleni embert fogtak ma el az említett helységben. Ezt a fiatal embert az a gyanu terhelte, hogy ő követte el a zalaegerszegi gyilkosságot. Erre mutat a felszerelése is. Volt nála: egy élesre fent tör, egy új revolver, hasán pedig egy öv, amelyben kétszáz töltény volt. Érdekes megjegyezni azt is, hogy még egy „képes levelező-lap” is volt nála, amelyen a király és a boldogult királyné arcképe is rajta volt. Megállapították, hogy az elfogott Németországon át Svájcba ment, ahol Luzernben tartózkodott. Onnan Milanoba, Venczebe, Triesztbe ment, onnét pedig Szizekre utazott. Gyalog tette meg ezután az utat a Dunántulra. Neve Schriever és tizenkilenc éves.

— **A nemzetközi csillagász-gyűlés.** A nemzetközi csillagász-kongresszusra, mely szombaton, hétfőn és kedden tartja üléseit az Akadémia heti ülésében, már az összes jelentkezők megérkeztek Budapestre. Mintegy harminczöten jöttek el Európa különböző államaiból és valószínű, hogy még többen is jönnek az utolsó napokban. Konkoly-Thege Miklós és hazai csillagász-kollégái mindent elkövetnek, hogy a külföldi vendégek minél jobban érezzék magukat körünkben. Az utjabban megérkezett nevezetesebb csillagászok a következők: Banschinger Gy., a berlini Jahrbuch igazgatója, Callendreaux O., az Institut de France tagja, Franz J. horozlóli, Förster V. berlini, Hartwig E. a

bambergi, Porro G. a turini, Schnir V. a göttingai Wolf M. a heidelbergi csillagok igazgatói, Kreutz H. e. t., az „Astronomische Nachrichten“ szerkesztője, Kiel. Wislizenus W. strassburgi e. t., Kempf P. tanár potsdami observator, Holtschek J., a bécsi csillagvizsgáló adjunktusa stb. A csillagászokkal két hölgy is érkezett. A gyűlésen tartandó felolvasások ezek:

Bidschoff: Csillagok és ködfoltok katalógizálása.

Cohn: Bradley észleleteinek újabb kiszámítása és ebből levont némely eredmény.

Holtschek: A ködfoltok fényessége.

Marcuse: A fotográfia módszere a helymeghatározásokban.

Porro: Piazz észleleteinek újraszámítása.

Schnir: Az Oleers-féle észleletek kiadása.

Weisz: A valódi anomália kiszámítása nagy excentricitás pályáknál.

Wolf: Pauli dr. által készített új objektívrol.

Az ülések nyilvánosak.

— Pfeifer Vilmos, a husz év óta fennálló vászon- és fémerneműárucég, mely a nagyközönség előtt már a Kerepesi ut létesítése óta ismeretes, értesíti tisztelt vevőit, hogy alkalmi áruházát IV. sz. s. b. r. u. t. c. z. a 3. szám alatt újonnan megnyitotta.

Napirend.

Naptár: Szombat, szeptember 24. — Római kath.: Gellért pk. † — Protestáns: Gellért. — Görög-örösz: (szeptember 12.) Autonóm. — Zsidó: Tischri 29. — Nap két 5 óra 35 perczkor reggel. — Nyugvók: 4 óra 36 perczkor. — Hold két: délután 2 óra 43 perczkor. — Nyugszik 11 óra 44 perczkor este.

A horvát miniszter fogad délelőtt 8—10 óráig. A miniszterelnök nem fogad.

Nemzeti muzeum: képtára, nyitva délelőtt 8—12-ig. Többi tárai, köztük a néprajzi osztály is (csillag-utca 15. sz.) 50 krajczár belépődíj mellett tekinthetők meg.

Az iparművészeti muzeum, nyitva d. e. 9—12-ig és 2—5-ig.

Iparművészeti társulat kiállítása nyitva d. e. 9—12-ig és 2—5-ig.

A „Hódoló díszfelvonulás“, Eisenhut Ferencz óriási körképe Városliget. Andrassy-ut végén, látható reggel 9-tól este 7 óráig. Belépő díj 50 kr. Gyermekjegy 30 krajczár.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

* Nemzeti Színház. A „Dolovai nábob leánya“ Szentirmayné szerepében lépett fel ma este Csillag Teréz, ezuttal először az idei szezonban. A művésznő, akinek a fiatal, temperamentumos százasdosné egyik legkitűnőbb szerepe, ezuttal is végtelen bájjal és közvetlenséggel játszott. A harmadik felvonásban, amikor Tarján Gida arczába vága, hogy tuczatember, bravuros játékaival elragadta a közönséget, amely kiváló alakítását nyílt színen is, a felvonások után is zajos tapsokkal jutalmazta. A többi szereplőkről is csak jót mondhatunk. Nagy hatást tett Török Irma poetikus Vilmája, kitűnő volt a Zilahy kadétja, kisebb szerepekben igen jók Bercsényi és Dezső. Császárnál az igaz érzés hangja csak itt-ott sugárzott át a hideg eleganczián.

* Coralie bucsuja. Hegyi Aranka, a Népszínház távozó primadonnája, bucsualadásai során ma a „Boszorkányvár“ Coraliejét énekelte. A nézőtér egészen megtelt közönséggel. Felvonások után és nyílt színen is sokat tapsoltak a leg-sikesebb Coralienak, akivel több énekszámot meg is ismételtettek. Az előadást Blaha Lujza gyönyörű Verusa és Bárdi Gabi Marcsája tette még élvezetessé. És a közönség nem volt fukar a maradék primadonnákkal szemben sem.

* Kopácsy Juliska a Népszínházban. Karczagó N. Kopácsy Juliska ma este Bécsből Budapestre érkezett és már holnap részt fog venni Varney operettejének, a „Komédiások“-nak próbáin. Az új darab, melyből a Népszínház személyzete már hetek óta tart próbákat, a jövő hét péntekjén kerül először színre.

* A színpadi hűség. Kaposváron, a „Gyimesi vadvirág“ előadása alatt Balánka Imre személyesítője. Somogyi Károly igazgató, oly élethűen verekedett össze Fábrián Gyurka személyesítőjével, Hunyady Józseffel, hogy Hunyady késével sebet ejtett Somogyin. Az orvosok alig tudták a vértést elállítani és most a rosszuljárt igazgató seblázban fekszik.

* A debreczeni színészet jubileuma. A debreczeni színészet százéves évfordulójának ünnepelését október 23-ára tűzték ki. A rendezőség nagy apparatussal látott a munkához. De közéjött a királyné halála, mely annyira megbénította a munkakövetet s oly nagy mértékben lehangolta a kedélyeket, hogy a nagyszabásúnak tervezett ünnepélyt, mert a sikerét kockáztatni nem akarták, el kellett halasztani november 27-ére.

* A négy Aymon-leány. A párisi Folies Dramatiques-ban tegnapelőtt mutatták be Liorat és Fonteny három felvonásos operettejét, a „Négy Aymon-leány“-t, amelynek zenéjét Lacomme írta. Az operette meséje nem épen fordultatos. Micheline, a legidősebb Aymon leány vőlegényét egy tánczosnő Párisba csalja, ahol vígan él abban a hitben, hogy milliómos örökség vár rá. Mikor azonban a darab végén kiderül, hogy az örökség nem őt, hanem régi menyasszonyát illeti, bűnbánó szívet tér meg Michelinehez, aki nagylelkűen megbocsát neki. Ezt a történetet sok helyzetkomikummal fűszerezik a szerzők, Lacomme pedig finom, pikáns zenét írt hozzá, amely sohasem válik banálissá, sőt a sikamlós szöveghez képest helyenkint föltűnően diszkrét. A darabot a közönség barátságosan fogadta.

FŐVÁROS.

(A kórházi betegek látogatása.) A főváros szabályrendeletet alkotott arra, hogy a fővárosi kórházakban ápolt s a fertőző betegségekben szenvedő betegek látogatása és az ilyen betegségekben elhaltak ravatalával való érintkezés megakadályoztassék. A szabályrendeletet jóváhagyás végett fölterjesztették a belügyminiszterhez, aki ma értesítette a fővárost, hogy a szabályrendelethez nem járul hozzá a mostani formájában. A miniszter ugyan méltányolja a fővárosnak azt a törekvését, hogy a fertőző betegségek terjedésének megállítására törekszik, de az emberiség szempontjából nem tartja megengedhetőnek, hogy a szülő és gyermeke s egyáltalában a családtagok egymást, még fertőző betegség esetén is, meg ne látogathassák; mert ez végre is csak arra vezetne, hogy az ilyen fertőző betegségeket eltilkolnák s így még nagyobb közegészségi veszedelmek támadnának.

(Fegyelmi vizsgálat a mérnöki hivatal ellen.) A fővárosnak mindig van valami baja a mérnöki hivattal. A közgyűlés még a tavasszal utasította a mérnöki hivatait, hogy a jövő évi közmunkák tervét úgy dolgozza ki, hogy azt a költségvetéssel egyidőben tárgyalhassák. A mérnöki hivatal, nem tudni, kinek a hibájából, június 10-én kapta csak meg az utasítást és augusztus 30-án azt válaszolta, hogy a mostani személyzettel nem tehet eleget az utasításnak, hanem még tíz emberre van szüksége. A tanács hajlandó is volt a tíz embert megadni, de rosszalását fejezte ki, hogy a mérnöki hivatal előterjesztését csak most tette meg, holott az adott választ huszonnégy óra alatt is elintézhette volna. A pénzügyi bizottság mai ülésén Heltai Ferencz dr. a mérnöki hivatal eljárását rosszindulatunak mondotta, amelylyel meg akarta akadályozni, hogy a közgyűlés határozatát végrehajtsák. Határozott ellenségeskedés a közgyűléssel szemben, szándékos késedelem, amely sokkal erősebb megtorlást követel, mint a tanács rosszalása. A rosszalásról akkor lehetne szó, ha csak slendriánul járt volna el a mérnöki hivatal, de amikor egyenesen ellenszegül a közgyűlés akaratának, sokkal komolyabb s határozottabb megtorlást kell alkalmazni. Javasolja, hogy a bizottság a tanács útján kérje a közgyűlést, hogy a mérnöki hivatal ellen a fegyelmi vizsgálatot megelőző vizsgálatot rendelje el. A bizottság az indítványt egyhangulag elfogadta.

TÖRVÉNYKEZÉS.

— Lázításért elítelt pápa. A lugosi törvényszék ma foglalkozott Zsuka János oláh pap ügyével. Zsuka János lelkész házassága napján, valószínűleg becsipve és mámorban uszva, beszédet intézett a néphez, melyben többek között azt mondta, hogy a magyarok és zsidók batyuval a hátukon

jöttek Magyarországra és most atillában, selyemruhában és sarkantyus csizmában járnak. De nem sokára eljön az az idő, amikor a románoktól levett bocskort és subát veszik fel és a románok fognak drága ruhában járni. Beszédét ezzel végezte: „Fel románok! Eljön Románország!“ A bíróság felekezet és nemzatiség ellen elkövetett vétséget látott ebben a beszédben s a mai tárgyaláson vétkesnek mondva ki a lázító papot, egy havi államfogházra és ötven forint pénzbüntetésre ítélte.

— Lelketlen anya. A nyáron gyanus körülmények közt meghalt Bojás Teréz vasalónőnek két esztendő Imre nevű fiacskája. A kis holttestet megvizsgálták s kitűnt, hogy a gyermek nem természetes halállal halt meg. A kicsikét ugyanis a lelketlen némbor halálra virgácsolta. Folyvást ütötte-verte egy nádpálczával, úgy, hogy a gyermek testén ütéstől származó hetvenkilenc seb helyet találtak. A törvényszék halált okozott testi sértés miatt helyezte vád alá Bojás Terézt s ma vonta felelősségre Ruttkay István bíró elnöklésével. Arra a kérdésre, hogy az ütések halálosak voltak-e, Ajtai dr. a következő érdekes hasonlatot felelt:

— Egy-egy ütés nem, de összeségükben igen. Valaki meghal, ha elvágom a nyakát s vérét vesztí egyszerre; de meghal akkor is, ha mindennap raknak rá hat-hat piócztát s ezek szívják ki lassankint minden vérét. Pedig a piócztázás használ, ha mértékkel történik...

A törvényszék Bojás Terézt három évi fegyházra ítélte. Ugy a közzváltó, mint az elítelt felebbezett.

Biráskodás az éjszakában.

(A tegnapi sajtóper.)

Ma reggel hirdették ki az ítéletet Istóczy Győző sajtóperében, amely ítélet — mint megírtuk — egyaránt marasztaló volt úgy a rágalmazás, mint a becsületsértés kérdésében. Reggel korán, mikor már az éjszakázó lumpok is régen hazatértek, olyankor, mikor a családos ember a házmestere és a szobalánya előtt szegényi magát, abban az időben mentek haza aludni bírák és esküdtek, ügyvédek, panaszos és elítelt.

S ebből az alkalomból talán időszerű lesz megmondani a budapesti büntető törvényszék vezetőjének, hogy az éjszakai biráskodás meghonosításának ideája nem volt szerencsés. A délelőttől áttette délutánra a sajtótárgyalások idejét, s erre nem volt semmi más elfogadható érve, csak hogy az ítélkező polgártól nem lehet elvenni a munkaidéjét, a délelőttől. Végezze el a privátdolgait s csak akkor jöjjön itélni.

S ebben van is látszólag igazság. A tegnapi pör esküdtszéje a magándolgozóira a tegnapi délelőttől megnyerték, az szent igaz. De uram Isten, hát nem veszítették el érte a mai? Vagy elképzelhető, hogy aki reggel sajtópört tárgyal (délután három óráról), az ma délelőtt dolgozni tud?

S talán jó bíró az az esküdt, aki hajnalban négy órakor ítéletet hoz? Fáradtan, éhesen, álmosan. Öreg urak, akik már nem bírják az éjszakázást, akik már kinőttek a hajnalig való mulatozásból, délután háromtól reggel ötig üljenek egy helyben, éltlen-szomjan és amellet figyeljenek minden szóra, mérlegeljenek minden körülményt és bizonyítékot, és hozzanak igazságos, okos, helyes ítéletet?

Ez nem biráskodás. Ez nem megy. Ezen változtatni kell.

A bíróság vezetője bizonyosan be fogja látni, hogy ez az éjszakai biráskodás se nem okos, se nem jó. S bizonyára visszaállítja a régi rendet magától.

De ha nem tenné, tegye meg az igazságügy-miniszter, mert az ilyen biráskodást nem lehet művelt országban kultiválni.

* A tegnapi nap folyamán és ma éjjel megtartott esküdtszéki tárgyalásról még feljegyezzük az egyik legérdekesebb részletet. Istóczy Győző magyarázata volt ez, melyet a „zsidó-átok“-ról (chem) tartott. Szerinte tíz zsidó képes arra, hogy

valakit átok alá vegyen és az ilyen ember, akit a cherem sujt, el van veszve mindenképen.

— Olyan a cherem alatt álló ember — mondja Istóczy — mint a pestises. Nem szabad vele érintkezni senkinek. Aki vele barátságot köt, vagy üzleti érintkezésbe lép, szintén átok alá kerül. Én sem voltam mindig antiszemita, ifjú éveimben affektáltam a filozofiaságot. De aztán ártatlanul zsidó átok alá kerültem, mert egy jogtalan vagyoni felelősséget nem akartam magamra vállalni. Így kényszerítettek arra, hogy antiszemita legyek és megteremtsem az antiszemitizmust nemcsak Magyarországon, hanem egész Nyugat-Európában. Mert én teremtettem meg az antiszemitizmust! Sajnálom, hogy a törvényszék nem idéztette be Drumondot, a párisi antiszemita lap, a „Libre Parole” szerkesztőjét, amit én a cheremről mondtam, azt ő megerősíthette volna.

A bíróság egyébként jól tette, hogy Drumond urat nem idézte meg tanunak. Minék is? Neki se hiszünk többet, mint Istóczy Győzőnek.

Szüret a pinczében.

Nagy zene-bonát csinált az Orczy-házbeli Wassermann-féle vendéglőben, mikor egy éjjelen beállították a finánczok a pinczébe s ott a személyzetet gyanus bormanipuláczióérték. A pénzügyőrök nem kevesebb, mint négyezer hektoliter bort foglaltak le. Alig hogy ez történt, beállított másnap Fischer Adolf borügynök a vendéglőshöz, Wassermann Jónáshoz s azt az ajánlatot tette neki, hogy ő elsimitja a baját. Persze nem ingyen, jó pénzért. S hogy ebbe Wassermann-nak belemenni tanácsos lesz, felmutatott egy kis czédulát, melyen Solymosi Jakab pénzügyőri főbiztos kézírásával az állott, hogy a konstatált jövedéki kihágás büntetése tizennyolcezernyolczszáz forint lesz.

Wassermann ellen megindult az eljárás közegészségügyi és jövedéki kihágás miatt, mely utóbbi során Wassermann 21.784 forinttal kérték megbüntetni. A vendéglőt azonban úgy a törvényszék, mint a királyi tábla felmentette, mert kiderült, hogy a fináncz-látogatás — kicsinált dolog volt. A feljelentést ugyanis összebeszélésre Fischer Adolf borügynök és Span Károly pinczemester, magának Wassermannnak az alkalmazottja tették s úgy rendezték a dolgokat, hogy az éjfélkor érkező pénzügyőrök munkában találják őket. Volt is a pinczében víz, spiritusz és festék bőven. Végre kiült minden, s miután Wassermann felmentették, ő emelt panaszt hamis vád miatt a denuncziánsok ellen.

Ebben a bűnpörben ma tartották meg Agorasztó bíró elnöklésével a végtárgyalást, amelyen a vádhatóságot Magyar István alügyész, Wassermann panaszost Keszits Antal dr. képviselte, védők pedig Báltaszéki Lajos dr. és Krausz Ede dr. ügyvédek voltak.

A két vádlott, Fischer és Span, annak a bizonyítására vállalkozott, hogy Wassermann pinczéjében bizony mégis csak fura gazdálkodás folyt. E tekintetben a törvényszék több tanut hallgatott ki s a vallomások élénken megvilágították, hogy milyen bort mér egyik-másik budapesti vendéglős.

Az első tanu, Hammer Károly közigazgatási bíró, csak arra nézve adott felvilágosítást, jart-e Wassermann a pénzügyigazgatóságnál egyezkedni. Az ily jövedéki ügyekben van ugyanis valami u. n. abbahagyási eljárás, ami annyit jelent, hogy az érdekelt megjelenik s felajánlván a kincstárnak bizonyos kárterítést, ha ezt lefizette, tovább nem bántják. A tanu, ki akkor pénzügyigazgató volt, kijelentette, hogy Wassermann nem kereste fel őt ily egyezkedő ajánlattal.

Sorra jöttek ezután a többi tanuk. Rosenberg Ignác és Mészáros Ödön sohasem látták, hogy Wassermann pinczéjében éjjel bármiféle manipulációk folytak volna. Pedig ők abban a házban laktak s nem vett észre Fazekas Sándor házfelügyelő sem valami gyanusát. Többet tudtak az erre következő tanuk.

Bartalos Ferencz kocsisa volt Wassermannnak s látta, hogy a pinczében mint öntöttek nem is a borba vizet, hanem inkább a sok vízbe kevés bort.

Agorasztó elnök: A víz volt mindig több?

Tanu: Bizony a víz.

— Milyen volt körülbelül az arány?

— A bor csak negyede volt.

— És kinek a rendeletére történt így?

— Ugy hiszem: Wassermann urára.

— Itt nem lehet csak úgy hiszeme beszélni.

— Hát úgy volt, ha elkészült az ital, fölvittek egy pohárral Wassermann urnak az irodába s ő — helybenhagyta. (Derűtség.)

— Valami más szereket is tettek bele?

— Azt már nem tudom, mert én csak kocsis voltam.

— Hogy került maga el a szolgálatból?

— Az ur elbocsátott.

Magyar ügyész: Látott-e valaha olyat, hogy csak spiritusz, víz és festékből — bornélkül — csináltak bort?

— Hát ezt nem mondhatom.

Báltaszéki dr.: Nappal vagy éjjel ment ez a szép manipuláció?

— Csak nappal.

— Aztán gyakran?

— Mindig, ha elfogyott a bor.

Paksa Mihály szolga volt a Gschwindt-féle szeszgyárban, ahol Wassermann gyakran vásárolt spirituszt. A tanu szokott 20—40 litert vinni és Span pinczemester mindig a tanu szemeláttára öntötte bele a nagy boroshordókba a spirituszt.

Keszits dr.: De tudja-e, hogy azokban a hordókban csakugyan bor volt?

— Bizony, meg nem néztem.

Richter bíró: Szokott maga más borkereskedőhöz is vinni spirituszt s ott is beöntötték?

— Másutt sohasem láttam.

Sógor Imre kocsis is gyakran látta, amint a pinczében a boros hordókba spiritusz és víz jutott. Ilyenkor gyakran maga Wassermann is jelen volt. Azt is látta, amint néha az irodába vittek egy-egy pohárral a megcsinált finom italból.

— Mi észrevétele van e vallomásokra? — kérdezte most az elnök.

Wassermann: Mind nem igaz! Ezt a Sógort meg Bartalost én kidobtam, hát összebeszéltek a vádlottakkal.

— Ne gyanusítson itt senkit. Más észrevétele nincs?

— Semmi sem igaz a vallomásukból.

Németh József és Fried Jakab tanuk semmi rosszal sem tudnak s különösen éjjel sohasem láttak a pinczében dolgozni.

Báltaszéki dr.: Elhiszem; hisz lehet nagy Budapestről akár százezer tanut is hozni, aki nem látta.

Strasser Ármán után Solymosi Jakab pénzügyi főbiztos kihallgatása következett, aki elismerte, hogy a Wassermannhoz vitt czédulára ő írta, hogy tizennyolcezer forint körül lesz a büntetés. Ezzel semmi törvényellenest nem cselekedett, ha valaki hozzá fordul, mindig ad ily felvilágosítást.

A bizonyítás ezzel véget ért volna, de a vádlottak még egy meg nem jelent tanu kihallgatásához ragaszkodtak, Keszits Antal dr. pedig beszerezni kérte a vádlottak titkos feljelentését, aztán Span vádlottnak azt a folyamodását, melyre Wekerle Sándor akkori pénzügyminiszter neki száz forintot utalványozott. Miután ez iratok megszerzését a királyi ügyész is szükségesnek tartotta, a tárgyalást ítélet nélkül fejezték be.

Ha a pénzügyminiszter kiadja a kérdéses aktákat, hamarosan sorra kerül a folytatólagos tárgyalás.

SPORT.

+ Sportesemények. A vasárnap kezdődő budapesti őszi versenyek alatt a főbb futamokat a következő napokra tűzte ki a lovaregylet:

Szeptember:

25-én: Államdíj. 4000 korona, 2600 méter.

26-án: Őszi kísérleti-verseny. 10.000 korona, 1100 méter.

27-én: Hatvani díj. 10.000 korona, 1100 méter.

29-én: Októberi handicap. 10.000 korona, 1600 méter.

Október:

1-én: St. Leger. 72.000 korona, 1800 méter.

2-án: Prince of Wales handicap. 10.000 korona, 1400 méter.

2-án: Államdíj. 5000 korona, 2800 méter.

4-én: Nyílt handicap, 6000 korona, 1600 méter.

4-én: 2 évesek nagy handicap-je. 6000 korona, 1400 méter.

6-án: Lovaregyleti-díj, Tiszteletdíj és 18.000 korona, 2800 méter.

6-án: 2 évesek Államdíja. 7000 korona, 1000 méter.

8-án: Földmívelési miniszter díja. 40.000 korona, 2400 méter.

8-án: Őszi kanczadíj. 5000 korona, 2400 méter.

9-én: Totalisateur Handicap. 24000 korona, 2600 méter.

11-én: Szent László-díj. 42.000 korona, 1400 méter.

A jubileumi-díj.

(A bécsi versenyek utolsó napja.)

A jubileum-díj, a bécsi szeptemberi meeting legnagyobb eseménye, holnap fog eldőlni a freudenau gyepen. A negyvenezer koronás díj sorsa már hetek óta foglalkoztatja a sportköröket. A kombinációk hol egyik, hol másik kombattans felé gravitáltak, míg most néhány órával a start előtt Komámasszony nevét hangoztatják. A valószínű indulók a következők:

Statesman	lovagolja	Williamsz
Gagerl	"	Smith
Lulu	"	Hyams
Áruló (kétes)	"	—
Komámasszony	"	Adams
Gaspilleur (kétes)	"	Gilchrist
Hebe	"	Wilton
Palnatoki (kétes)	"	Bulford S.
Maikönig	"	Barker
Longchamps	"	Huxtable

utóbbi Gagerlnek lesz a pacemakerje.

E klasszikus verseny, melynek díját háromszor egymásután Tokio szerezte meg gazdájának, az idén nyílt jellegűnek mondható. Ha Áruló a tavasz óta nem lett volna kénytelen a munkát abbahagyni, kétségtelennek tartanók győzelmét; de minthogy a derby óta nem jelent meg a pályán, azt kell hinni, hogy már nem a régi s így kombinációba se vehető. Ehhez hozzájárul az a körülmény is, hogy két nap óta nagyon kedvezőtlen híreket terjesztenek felőle, sőt kétes indulónak is jelezik.

A mutatott forma alapján Gagerlnek van legtöbb esélye, mely a Szent-István-díjban Ordurt, a bécsi nagy handicap későbbi győztesét verte meg. A Panzerschiff-mén kiváló állóképességgel bír s így a hatszáz méterrel hosszabb jubileum-díjban feltétlenül nagy eséllyel bír.

Ami Komámasszonyt illeti, annak esélyein nagyon nehezen lehet eligazodni. Ha a kotingbrunni futását vesszük tekintetbe, akkor kétségtelenül Gagerl előtt kellene beérkeznie; mert a kotingbrunni nagy díjban Komámasszony 58 kilogrammal a nyeregben, a nemet beleszámitva, teljes 5 kilogrammot credált a vele holtversenyben érkező Gagerlnek, míg holnap a kancza kilencz kilogrammal kedvezőbben találkozik vele. Komámasszony azonban azóta a Szent-István-díjban Gagerl mögött helyezetlenül futott, a legutóbbi formája tehát ellene szól.

Ami Lulu-t illeti, ennek a derbyben mutatott formája után volna némi esélye, a kotingbrunni nagy díjban azonban helyezetlenül futott és így Gagerl-lel szemben nincs chance-ja, mert Gagerl sokkal könnyebben verte le akkor Lulu-t, mint a mennyivel kedvezőbb sulyviszonyok mellett találkozik holnap véle. Maikönig oly rosszul futott Németországban, hogy kombinációba se jöhet, Hebe-nek pedig nagyon előkelő a társaság. A meglepetés egyedül Statesman-tól várható, mely a minap az Államdíjban játszva verte le Rose of Kildare-t és Néni-t.

Egybevetve a mondottakat, mi a Komámasszony legutóbbi formáját nem tekintjük reálisnak és így benne keressük a győztest.

Tipjeink a holnapi napra a következők:

- I. Mauritius—Dogma.
- II. Bonvivant—Illusion.
- III. Pavoll.
- IV. Komámasszony—Gagerl.
- V. Billintz—Illa.
- VI. Sarolta.
- VII. Gwon.

ÜZENETEK A KÖZÖNSÉGNEK.

Érdeklődő, Budapest. Az, akit ön gondol, nem Szaszulics Vera, hanem Michel Lujza. Az előbbi orosz volt, tehát nem is izghatott az 1871-iki francia kommunista kormány mellett, amelynek nemrég elhunyt honfőnök, Frankl is tagja volt. Michel Lujza akkor egy leánynevelő-intézet tulajdonosa volt, de politikai vétségei miatt később kiragadták tanítványai közül és Új-Caledoniába száműzték, ahonnan csak 1880-ban, az általános amnesztia esztendőjében térhetett vissza. A bagno azonban nem törte meg ezt az erőlelkű asszonyi teremést, s már az 1883-iki zavargások alkalmával az üzletek kirablására biztatta a tömeget. Lázításaiért ekkor öt esztendőre börtönbe vették. Fogságának második évében kegyelmet kapott ugyan a kormánytól, de nem fogadta el. Két évvel azután, hogy kiszabadult a börtönből, már Lyonban találjuk, ahol a francia anarchistáknak csinál nagy propagandát a május elseje megünneplését illetőleg. Mikor Lyonból visszatért Párisba, elfogták és elmebajosnak nyilvánították. Elhelyezték valamelyik intézetben, amelyet élve nem fog elhagyni. Ez a rövid pályafutása az anarchista tanítónőnek. Ha többet kíván róla tudni, olvassa el Duboisnak „Péris anarchisme“ című könyvét, mely két-három évvel ezelőtt jelent meg Párisban.

M. S. Budapest. Aki vidékről a fővárosba költözködik, a Budapestben való megtelepedés után négy esztendőre lehet csak budapesti illetőségű. Jelentkezni csupán a rendőrség bejelentési hivatalánál kell.

H. P. Gödöllő. A királynének Gödöllőn külön emlékművet fognak emelni, az ön kívánsága tehát amúgy is teljesül.

Hermione. Szívesen felelünk minden előfizetőknek bármilyen természetű kérdésére. Levelét várjuk.

A HIVATALOS LAPBÓL

Kinevezések. A pénzügyminiszter Drehr Jánost, magyar királyi államnyomdai osztályvezetőt államnyomdai igazgató-helyettesé, a VII. fizetési osztály 3-ik fokozatára való sorolással, kinevezte. — Az igazságügyminiszter Halász Imre marosvásárhelyi törvényszéki joggyakornokot a marosvásárhelyi és Macher Jenő budapesti lakos ügyvédjelöltet az aranyosmaróthi törvényszékhöz aljegyzőkké, Gasparics Vince devesceri járásbírói segédtelevkönyvvezetőt a zirczi járásbíró-sághoz televkönyvvezetővé, Polyák László érsekújvári járásbírói irnokot a lévai, Tóth Gyula veszprémi törvényszéki irnokot a devesceri és Bányász Zsigmond debreczeni ítélőtáblai irnokot a szinér-váraljai járásbíró-sághoz segéd-televkönyv-vezetőkké, Murajda József homonnai járásbírói televkönyvi átalakító díjnokot a mezőkövesdi, Zsinkó Lajos pécsi törvényszéki díjnokot a dunaföldvári járásbíró-sághoz és Horváth Antal győri törvényszéki díjnokot a győri törvényszékhez irnokokká, Balogh Lajos tenkei járásbírói díjnokot az élesdi és nádasi Trsztyánszky Kálmán budapesti lakos gyógyszerészt a vágsellvei járásbíró-sághoz végrehajtókká nevezte ki. A kassai ítélőtábla elnöke Bednaries Józsefet, a kassai pénzügyigazgatóságánál alkalmazott segéddíjas pénzügyi fogalmazó-gyakornokot, a kassai ítélőtábla kerületében ideiglenes minőségben díjas joggyakornokká nevezte ki.

Pályázatok. Postamesteri állásra Szent-Andráson (Zólyom megye) az abauj-szántói és nyrbátóri adóhivataloknál adótszti állásra, a marosvásárhelyi pénzügyigazgatóságnál számvizsgálói állásra, a hátszegi (Déva) járásbíró-ságnál irnok állásra, a budapesti kerületi és váltótörvényszéknél irnok állásra, a hátszegi (Déva) járásbíró-ságnál albírói állásra, az abrud-bányai (Gyulafehérvár) járásbíró-ságnál díjnoki állásra, az újvidéki törvényszéknél aljegyzői állásra, a dicső-szent-mártoni (Erzsébetváros) járásbíró-ságnál irnok állásra lehet a folyamodványokat benyújtani.

NYILT-TÉR.

Egyéves önkéntesek

Legjobb és legolcsóbban szerzik meg a fölszereléseiket az előnyösen ismert

BLUM és TÁRSA

ő ca. és kir. fensége József főherceg udvari szállítói és szerb királyi udvari szállító-cégüek.

Budapest, IV., Sütő-utca 2. szám

Szereltés-törvényszék.

Sorozókötetsek

ingyen és bérmenten kapnak oly árjegyzéket, mely az egyéves önkéntesek és a német önkéntesek vonatkozásban magyar és német szövegeket tartalmaz. Mindennemű felvilágosítás a legnagyobb készséggel adatik.

KÖZGAZDASÁG.

Közgazdasági távirat.

New-York, szeptember 23.

	szept. 23. cents	szept. 22. cents.
Baza szeptemberre	73 ⁷ / ₈	75
" májusra	69 ¹ / ₈	69 ¹ / ₈
" decemberre	69 ³ / ₈	69 ³ / ₈
Tengeri decemberre	34 ⁵ / ₈	34 ⁷ / ₈

Chicago, szeptember 23.

	szept. 23. cents	szept. 22. cents
Baza decemberre	68 ⁷ / ₈	64 ¹ / ₂
Tengeri decemberre	29 ⁵ / ₈	29 ³ / ₈

Ipar- és kereskedelem.

Az augusztusi gabonakivitel. A monarchia külkereskedelmi forgalmáról szóló augusztus havi kimutatás szerint ebben a hónapban mindössze 275.000 métermázsza gabonát exportáltunk, ami csak 50.000 métermázsával több, mint a múlt évben. Az 1896. évvel szemben, amikor az export augusztusban 335.000 métermázsát tett ki, jelentékeny visszaesés mutatkozik és ebből az tűnik ki, hogy ez idén a gabona-export gyengén indult meg. Ez azonban nem bizonyít sokat, mert az utóbbi években a későbbi őszi hónapokra esett az export zöme.

A juhvásár elhalasztása. A szeptember 26-ára kitűzött budapesti juhvásárt az izraeliták ünnepe miatt szeptember 27-ikére halasztották.

A petroleumkartell. A tanácskozások, amelyek az utóbbi napokban Budapesten a kőolajfinomító-társaság irodáiban a petroleumkartell ügyében folytak, egyelőre véget értek. A tárgyalások most arról folytak, hogy miként lehet ma a melléktermékeket, amelyek a finomításnál előállanak és jelesül a benzint, jobban értékesíteni. Némcsak Ausztria-Magyarországban, hanem a külföldön is panaszkodnak a petroleumfinomítók és ez okból a budapesti tanácskozásokban elhatározták, hogy érintkezésbe lépnek a külföldi gyárosokkal a közös érdekek védelmére.

Kereskedelmi esti szaktanfolyam. A kereskedelmi szakismereteket terjesztő egyesület által rendezett esti szaktanfolyamokra a beiratkozások folyamatosan. Érdeklődők október hó 2-ig a kereskedelmi alkalmazottak országos egyesülete helyiségében (VII. Dalszínház-utca 1. szám földszint 2.) az esti órákban nyerhetnek bővebb felvilágosításokat.

Kőbányai sertésplac, szept. 22. Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (páronkint 400 kilogrammon felüli súlyban) — krajczár. Közép (páronkint 300—400 kilogramm súlyban) — krajczár. Fialtal nehéz (páronkint 320 kilogrammon felüli súlyban) 54—54¹/₂ krrig. Közép (páronkint 251—320 kllgrig terjedő súlyban) 54¹/₂—55 kr. Könnyű (páronkint 250 kllgrig terjedő súlyban; 55—56 kr. Szerbiai: Nehéz (páronkint 260 kllgr. felüli súlyban) 54—54¹/₂ krajczár, közép (páronkint 240—260 kilogramm súlyban) 53¹/₂—54 krajczár. Könnyű (páronkint 240 kilogrammig terjedő súlyban) 52—53 krajczár. Sertéslelészám: 1898. szept. 21. napján volt készlet 46389 darab, szept. 22-én felhajtaltott 829 db, szeptember 22-én elszállított 202 darab, szeptember 23-án a maradt készletben 47016 darab. A hízott sertés üzletirányzata lanya.

Budapesti konzum-sertésvásár, szept. 23. A ferencvárosi petroleumraktárnál levő székesszvárosi konzum-sertés vásárra 1898. szept. 22-én érkezett 435 drb. Készlet 224 darab, összes felhajtás 659 drb. Elszállított budapesti fogyasztásra 468 drb, elszállítatlan maradt 191 drb. Napi árak: 120—180 kilós 54—56 kr, 220—280 kilós 54—55.50 krajczár, 320—380 kilós 53—55.50 kr, öreg nehéz 52—53 krajczár, malacz 40—42 krajczár. A vásár hangulata lanya volt.

Budapesti borjuvásár, szeptember 23. A mai vásárra felhajtottak 799 drb. Belföldi élő borjut és 57 darab rugott borjut, továbbá 100 darab bécsi öltött borjut. Napi árak: Belföldi borju 30—46 forint, kivételesen 48 frt, rugott borju 18—20 frt, bécsi öltött borju 60—68 forint 100 kilónkint.

Pénzügy.

A Magyar Jelzálogbank mérlege. A Magyar Jelzálog Hítelbank 1898. első félvi mérlege a következő főbb adatokat tünteti fel: Bevétel: 1897. évről áthozott nyereség 214.266 forint 28 krajczár.

Jutalékok és egyéb jövedelmek a jelzálog- és községi kölcsönüzletből stb. 637.921 forint 18 krajczár. Kamatjövedelmek 689.859 forint 10 krajczár. Összesen 1.542.043 forint 56 krajczár. Kiadások: Igazgatási és kezelési összes költségek 150.672 forint 4 krajczár. Adók és illetékek 156.184 forint 91 krajczár. A felügyelő bizottság illetménye 4762 forint 48 krajczár. Összesen 311.619 forint 48 krajczár. Tiszta jövedelem az 1897. évről áthozott nyereséggel együtt 1.230.426 forint 13 krajczár. A bank tárczájában levő összes értékpapírok (járdékok, elsőbbségi kötvények, záloglevelek, kötelezők stb.) a beszerzési áron, illetve a folyó évi június 30-iki árfolyamoknál alacsonyabban vannak beállítva.

Budapesti bankegyesület. Az utóbbi napokban tőzsdai körökben a budapesti bankegyesületre vonatkozólag mindenféle híresztelések voltak forgalomban. Ezen híreszteléseknek mindössze annyi az alapja, hogy Basch Lajos, a bankegyesületi váltóüzlet részvénytársaság ügyvivő igazgatója, a közte és az igazgatóság többi tagjai között felmerült személyi jellegű nézeteltérések folytán igazgatói állásáról lemondott, mely lemondást a bankegyesületi váltóüzlet igazgatósága el is fogadta. Minden egyéb, ezen tényálláshoz fűzött híresztelés valótlán.

A dohányjövédéki gyártmányok kelenőssége. A magyar királyi dohányjövédéki igazgatóságához most érkezett be a dohányjövédéki gyártmányok július havi fogyasztásáról szóló jelentés. A kimutatás szerint általános elárusításra szánt szivarokból az idén 281.973.871 darab fogyott el július havában s így a csökkenés 4.8 százalékos. Regalítás 3.587.800, trabucco 9.445.400, britanica 15.452.200, portorico 38.391.068, operas 2.608.200, cuba-portorico 54.695.900, virginia 10.388.500, vegyes külföldi 118.737.780 darab kelt el. Szivarkák összesen 474.703.733 drbot adtak el. A múlt év július havában 448.915.700 darab fogyott el és így a fogyasztás 6.1 százalékkal emelkedett. A 474.703.733 darabból szultán volt 23.731.900, hölgy 134.559.500, hercegovinai 36.133.750, sport 20.904.600, dráma 56.328.500, memphis 2.226.000, hunnia 955.000, sztambul 3.137.660, magyar szivarka 105.754.200 darab. Pipadohány csomagokban 358.843, tavaly júliusban pedig 365.915 kilogramm kelt el, s így a fogyasztás 1.9 százalékkal csökkent. Csomagocskákban pipadohány 323.330.944 darab fogyott el, míg múlt év ezen időszakában 318.519.491 csomagot adtak el, a 4.811.453 darab (1.5 százalékos +) emelkedés a magyar gyártmányoknál volt. Burnót az idén júliusban 28.944, tavaly 29.108 kllgr. kelt el, a csökkenés 5.6 százalékos. Az elhasznált általános dohányjövédéki gyártmányok értéke 26.052.154 forint 40 krajczár. A múlt év július havában a bevétel 26.121.506 forint 20 krajczár volt és így az eladott gyártmányok értékmonnyisége 0.3 százalékkal csökkent. Az elhasznált különleges gyártmányok értéke most 2.447.611 forint 30 krajczár, tavaly júliusban pedig 2.282.242 forint 20 krajczár volt s így az emelkedés 7.2 százalékos. A Havanna-szivarokra, úgy látszik rossz idő jár, mert fogyasztása a múlt évhez képest júliusban 25 százalékkal csökkent, az idén ugyanis 232.826, tavaly pedig 310.700 darab fogyott el ebben a hónapban.

Szakirodalom.

Magyar iparoktatás. Az országos iparoktatási tanács hivatalos közlönye, melyet Sztéryényi József miniszteri osztálytanácsos szerkeszt most megjelent számával immár harmadik évfolyamába lépett. Hazai közoktatásunkban az iparoktatás egyik legfontosabb tényezőjét képezvén az „iparoktatás“ szakfolyóirat valódi missiót teljesít nálunk s hogy rendeltetésének derekasan megfeleljen, bizonyítja hogy immár harmadévi pályafutását megkezdte. A jelen füzet tartalmából kiemeljük a következő érdekes cikkeket: Az új felső építő-ipariskola. Vig Alberttől. Az iparossegédek szakrajztanfolyamáról. Füleki Józseftől. Az észak-amerikai Egyesült-Államok iparoktatása. (T.). Az első rajziállítási. A kereskedelmi-és iparkamarák köréből stb. stb. A „Magyar iparoktatás“ előfizetési ára: egész évre 5 forint, félévre 2 forint 50 krajczár. A kiadóhivatal: Budapest, VII. Erzsébet-körút 20. szám, földszint 4.

Műipari mintalapok. A kereskedelemügyi magyar királyi miniszter a Sztéryényi József miniszteri osztálytanácsos elnöklése alatt álló bizottság szerkesztésével kiadta a „Mintalapok“ IV. évfolyamának 3-ik füzetsorozatját és pedig a 3-ik számú f a i p a r i füzetet, melyben egy igen egyszerű, a polgári ház számára tervezett hálószoba butorzatát találjuk Fellingner Imrétől, majd pedig egy gazdagabb polgári ház számára Machunka J. asztalostól Faragó Ödön tanár tervai alapján elkészített francia renaissance-stílusú ebédlő- és magyar stílusú előszoba képeit a hozzávaló munkarajzokkal együtt. Egy

modern izlésű kapu terve Tattay Ferencz tanártól és magyar stílusú faliszekrény Györgyi Géza műépítésztől és ugyanilyen stílusú konyhaszekrény Hirschler Mórtól. A mintalapok vas- és fémipari részének ez évi 3-ik füzetében a modern vasmunkák közül kitűnik Jungfer Gyula császári és királyi udvari műlakatos, Hochmann József budapesti, Dávid B. és Mesics Antal zágrábi lakatosmesterek egy-egy készítménye, melyekhez méltóan sorakozik az az állógyógyászati, melyet Bollé Hermann zágrábi építész tervei szerint Burics György a zágrábi építő- és műipariszkola művezetője készített. A régebbi vasmunkák közül legjobban megragadta figyelmünket a kassai székesegyház két csucsives szentségházajtaja, melyeknek szépség dolgában a külföldön is kevés párját találjuk. Mindkettő Mátyás király idejében készült. A füzetet a vasalások és rácsok egész sora díszíti, köztük egy remek roccoco-kehely Hevesmegye egri székházának egyik kapujáról. A 3-ik szöveg és a fémipari füzetben ezúttal túlyomóak a színesen reprodukált lapok. Ezek között legszembeötlőbbek Abt Sándornak és Freckay Endrénének modern stílusú tervezetei, melyek merész szakítást jelentenek a divatlapok sablonos mustráival, sok becses és közvetlenül felhasználható mintákat találunk Boros Rudolf és Marsi Ferencznek magyar jellegű tervezetein. Utóbbiak különösen a nőipar- és női kézimunkákkal foglalkozó egyéb iskolákban jó szolgálatokat foghatnak tenni. Számos régebbi, több muzeum gyűjteményéből összeválogatott remek himzés és csipkeminták hű fényképreprodukciókban közölnek a „Mintalapok“ s ezzel sok használható becses s eddig alig ismert anyagot adnak a textil-művészetek iránt érdeklődőknek.

Sorsolás.

Magyar királyi osztályosorsójáték. Az osztályosorsójáték mai húzásán a következő számokat húzták ki: 20.000 koronát: 28956. 10.000 koronát: 65579 27893 61641. 5000 koronát: 76439 55193 56164. 2000 koronát: 8789 2951 3454 6925 6799 10894 15582 16557 22668 23008 22358 32910 38714 46471 47448 55226 51508 52211 53972 50594 68175 70893 70391 77962 78510 81743 87405 83403 84959 90568 98883. 1000 koronát: 9505 2647 873 475 10795 12312 16288 12864 15513 23111 20425 27944 27799 26001 28516 27537 23171 23607 39616 30693 30596 42316 44411 59098 52508 59671 51185 57640 55572 51473 54138 57392 55620 59066 58762 53455 67867 65754 60167 67225 78668 75360 73841 88072 86393 98376 91857 90975 98715. 500 koronát: 1757 5290 8183 6209 789 9489 4089 8947 2025 10467 19966 19001 13028 22612 26394 33481 32979 32448 30964 45286 43528 46846 40800 41319 45719 41099 50368 51803 57208 53479 64381 66967 60500 65596 67924 61855 68310 77817 78417 72273 76594 77667 75558 86266 88247 83631 98055 91035 95192 93902 95175 91028 99247 98780 93276 92846 92105 90819.

BUDAPESTI GABONATÖZSDE.

Budapest, szeptember 23.

A készáruüzletben ma is szilárd volt az irányzat. Buzából elkelt mintegy 40.000 métermázsa (e között egy kisebb tétel szerb áru) 5-7½ krajczárral magasabb áron. Rozsból csak egyes vagonrakományokat adtak el 7.20-7.40 forintos áron. Öt vaggont tevő és utban levő tételek, többek között 1500 métermázsa Debreczenből jövő rozst sokkal kedvezőbb helyeztek el a határidőpiacson, ahol megközelítette a nyolcz forintot a rozsa ára. Zab és árpa szintén öt krajczárral magasabb árakon kelt el. Tengeri változatlan.

A határidőpiacson zárul buza szeptemberre 9 forint 26 krajczár (+ 7 krajczár), októberre 8 forint 63 krajczár (- 4 krajczár), márcziusra 8 forint 60 krajczár (- 2 krajczár), rozs szeptemberre 7 forint 84 krajczár (- 5 krajczár), zab szeptemberre 5 forint 58 krajczár (+ 2 krajczár), márcziusra 5 forint 60 krajczár (+ 1 krajczár), tengeri szeptemberre 5 forint 8 krajczár (- 3 krajczár), májusra 4 forint 49 krajczár (- 6 krajczár).

Mindössze tehát kevés változás van a határidők árfolyamában. A szeptemberi engagemment már végperceit éli: holnap van az utolsó felmondási nap. Ma 12.000 métermázsa buza, 3500 métermázsa rozs, 5000 métermázsa tengeri, 11.000 métermázsa zab és 1000 métermázsa repce szállítását jelentették be.

Érdekes, hogy a ma felmondott buzátételeket már csak három cégnek osztották ki és hogy

ez átverők között a hausse állítólagos fókolompósa egyáltalában nem fordult elő, az tehát már egyetlennyel kötéssel sincs érdekelve a szeptemberi búzánál. E börzejobber ennél fogva a tegnapi nap folyamán suttymóban tudott egy félmillió métermázsa búzán, mert hiszen még tegnapelőtt azt olvastuk róla, hogy az ő kezében összpontosul egy államhivatalnoknak ötvenezer métermázsa, valami fürdőtulajdonosnak ötvenezer métermázsa, egy nem gabonacégnek 80.000 métermázsa és két mágnásocskának 60-60.000 métermázsa búzája. Ma meg már nyilvánvaló, hogy nincs a konzorciumnak egy szem búzája sem. Csak az csodálatos, hogy e rengeteg mennyiségeket a piacra dobhatták, anélkül, hogy ez borzasztó árbaclet okozott volna, mert tudtunkkal, ép ellekezőleg, tegnap óriási haussemozgalom volt.

Ma egy új terminus meghonosítását is regisztrálhatjuk. Több tétel decemberben szállítandó szokványbuzát kötöttek 8 forint 65 krajczáros áron. Ilyen határidőre eddigelé csak Amerikában kötöttek szállítási üzleteket, de hát haladunk a korrall. Értelhető is, hogy e határidő 60 krajczárral olcsóbb, mint a szeptemberi, mert tudjuk, hogy a folyó határidő szilárdsága csakis a sekély vizállásra vezethető vissza. Decemberig pedig, ha elegendő víz nem is lesz, jégben bizonyára nem lesz hiány a vén Dunán és ezen szállítják majd a gabonát.

A külföldi piacokon szilárd az irányzat. Említésre méltó, hogy Amerikában, az óriási termésk daczára a szeptemberi határidőre nézve ugyanazok a viszonyok mint nálunk. A contremine nem tud szállítani. Az árak New-Yorkban ma ismét két centig terjedő javulást tapasztaltak. Berlinben egy negyed márkával, Londonban 6 pennnyel, Liverpoolban egy fél pennnyel emelkedtek az árak.

Előfordult készáru-eladások.

Table with columns: Mennyiség mműszámban, ár, faj, hely, megjelölés, ár netó 100 kg-ért, kész. vagy 3 hónap.

Gabonaforgalom:

1898. szeptember 22.

Table with columns: érkezett métermázsa, elszállított métermázsa. Rows: búzából, rozsból, árpából, zabból, tengorból.

Raktárállomány:

Table with columns: Készlet, Raktár, Szilós métermázsa. Rows: Buza, Rozs, Árpa, Zab, Tengeri, Liszt.

Hivatalos készárujegyzések.

Table with columns: Ár, faj, 100 kg-ért, 100 kg-ért. Rows: buza, rozs, árpa, zab, tengeri, repce.

Hivatalos határidőjegyzések.

Table with columns: Ár, Határidő, szeptemb. 23-án, szeptemb. 22-én, Leszámló árúfolyamok.

Előfordult határidőkötések.

Table with columns: Ár, Határidő, Déli tőzsde, Déli tőzsde, Déli tőzsde.

BUDAPESTI ÉRTÉKTÖZSDE.

Budapest, szeptember 23.

A mai tőzsdén továbbra is lanyha irányzat uralkodott. Az angol bank kamatlábemelése jelzi, hogy a közelebbi hetekben a nemzetközi pénzpiacz viszonyai nem lesznek kedvezők és hogy ily kilá-

BABEL.

Francozia regény.

(47)

Írta: Augustin Filon.

S így minden új tárgy, minden új szokás, melyet megismert, meglepetése és bírálatára tárgyát kepezte. Stanley azzal nyugtatta meg, hogy „majd megszokja” ezeket az állapotokat.

— Eddig úgy éltünk Párisban, mint az átutazók, az idegenek. Az idegenek pedig sohasem látják meg azt, ami egy más népnél jó és szép. Várjon, míg eltelt az ujonczidő s a viszonyokat jobban ismeri.

Megismerkedtek néhány emberrel. Hírlapírókkal, kik időnkint meglátogatták őket.

Volt közöttük egy fecsegő, tréfás, bókoló mindig valami új anekdotát mesélő ur, akit Pauline igen mulatságosnak talált.

— Kellemes ember, mondá, de mennyi igaz abból, amiket mesél?

— Délfraancia! válaszolt Stanley elnéző mosollyal és ez mindent megmagyaráz.

De volt közöttük egy másik, aki bizonynyal nem délfraancia. Szőke haja majdnem egészen fehér, szemei halványkék, gyenge, beteges a nézése; mindez nem vall a délfraanciára. Egész felépítésében valami hanyag, valami blazírt vonás van. Poéta lélek, mely csak a meglehetés miatt foglalkozik prózával s ki ezért haraggal volt eltelve az emberiség iránt. Ezalak Paulinet egykori esztétikus-barátjára emlékeztette. De míg az esztétikusok tulzottságukban még azokat a nőket is tisztelben tartották, akik nem akarták, hogy becsüljék őket, addig ez a francia dekadens épenséggel nem hitt a becsületes nők létezésében.

Paulinet egyedül találva otthon, melléje ült, anélkül, hogy erre engedélyt kért vagy kapott volna. Elmondta neki, hogy szenved, épügy mint egész generációjá, mely képtelen a szerelemre. De ő eltökélte magát az utolsó kísérletre. Hol van az a nő, ki őt kigyógyítaná nagy bajából? Csak Pauline a megmondhatója.

Idéig jutott, mire Stanley hazajött. Mikor a fiatal pár magára maradt, Pauline így szólt:

— Van egy tehetség, melyet el kell sajátítanom s amelyre nagy szüksége van a párisi nőnek: hogyan kell némely urat kilökní.

— Verneuil asszony megtanítja erre.

Verneuil asszony elegáns hölgy volt, ki nek a férje, egy bankár, üzleti összeköttetésben állt Stanleyvel. Ő elvállalta a Pauline ki képzését.

— A legelső kedvesem, hogy ne legyen annyit a férjével; önök mindíg összebuknak s az nagyon is angolos. Együtt látott-e engem valaha a férjemmel?

— És ön szereti a férjét?

— Természetesen. Férjem azonban az üzletével foglalkozik, én pedig háztartásomat és gyermekeimet látom el. Öneki meg vannak a barátai, nekem is... Verneuil atyám iskolatársa volt s azért vett el, hogy hozományomat üzletében gyümölcsöztesse. Én csügghetek egész nap a nyakán. S aztán, ő nem is kívánja ezt!... Hiszen a férfiak épen a házaság által vetnek ennek véget, míg mi nők...

— Csak ekkor kezdjük el... és ezek után szeretni tudunk?

— Istenem! akkor is úgy szeretünk, amikor és ahogy tudunk, kicsikém.

— Tehát szabad szeretnünk a férjünket?

— Igen, elvben. De nem szabad visszaélnünk ezzel a szabadsággal. Az asszonyok igen feltékenyek. Ne árulja el nekik, hogy van egy kincse, mert elrabolják öntől.

— Ah! ne mondja!

— De bizony így van.

Alig egy héttel ezek után Stanley kényelmesen szívt a cigarettáját a felesége kis szobájában és gyönyörködve merült el a fiatal asszony nézésében.

— Tudja-e, drágám, hogy immár tetőtől-talpig francziának érzem magam? Sohasem hittem volna, hogy így hamar tudok acclimatizálódni. Annyi bizonyos, hogy a párisi élet felséges.

— A férfiaknak, szólt Pauline.

Stanley igen meglepődött, vagy csak annak látszott.

— Hogy érti ezt?

— Hát csak úgy, hogy... sokat adnék egy kis londoni ködért.

— Legyen nyugodt, elég köd van Párisban is.

— Oh ez nem az a köd, melyre én gondolkodom.

Stanley felkaczagott s Pauline is elnevette magát.

— Jupiterre mondom, önnek honvágya van!

— Nos hát, igen! csak gunyolódjék velem. London sokkal unalmasabb, mint Páris, az angol élet sokkal otrombább, mint a párisi; de mégis a szülőföldem... Én nem tudok másutt élni, csak ahol nevelkedtem... Ime, meggyóntam önnek... Nagyon haragszik érte?

— Legkevésbé sem. A napokban levelet kaptam a nagynénemtől, aki azt írja, hogy halála előtt még örülni szeretne az ön látásának s aki azt kívánja, hogy karácsonyra egy kis öcsese legyen. Mit válaszoljunk neki erre a szemtelenségre?

— Azt, hogy talán kis huga lesz! szólt Pauline nevetve.

— Beéri vele... Azt írja továbbá, hogy egy igen furcsa hercegi circoscriptiónak jöttek nyomára s III. Henrik uralkodása óta nem tudott szert tenni valakire, aki őt megértse. Csak én tudnám kellően kifejezni gondolatait. Én azonban nem vettem ügyet semmiféle circoscriptióra; de ha az én kis Pauline-om is úgy akarja...

Rövid szünet után Pauline így szólt:

— Csak egyet sajnálok s ez az, hogy itt...

Nem fejezte be gondolatát. Stanley kitalálta.

— Legdrágább párisi kincsünk, szólt a férj, szerelmünk, melyet mindenide magunkkal viszünk.

XV.

Két év múlt el Julien házassága óta. Egy téli napon ablaka előtt ült és elmerengött, szemlélvén az esőt, mint csapdossa El-Obayd ablakait. Emlékeztében, melyben a régen történtek szunyadoztak, néha-néha feléledt a múlt egy-egy eseménye, benyomása. Visszagondolt egy napra, mely sokban hasonlított a maihoz s amelyen az old-brooki dolgozószobában ült, mikor elhívták arra a bányabeli körútra, mely életébe olyan döntő fordulatot hozott. Bizonyos, hogy a fényezés, mely most környezte, egy cseppet sem hasonlított hajdani nyomoruságos butorzatához és a láthatár még a komor, esős időjárás mellett sem volt olyan szürke és kétségbeesítő, mint egykoron ott Old-Brookban. De vajjon bensőjében is olyan nagyszabású változás ment-e végbe, mint külsőleg?

(Folytatása következik.)

A szerkesztésért felelős: Kálnoky I. h. szerkesztő.

A budapesti értéktőzse hivatalos árjegyzései 1898. szeptember 22-én.

Table with multiple columns listing various financial instruments like Állampapírok, Záloglevelek, Részvények, and Bankok with their respective prices and values.

SZINHÁZAK.

Budapest, szombat, 1898. szeptember 24-én.

NEMZETI SZINHÁZ

Évi bérlet 167. Havi bérlet 11. A Fourchambault-család.

Színző 5 felvonásban, Irták: Augier Emil, Ford. Fái J. Béla.

Személyek: Fourchambault Szigeti I. Fourchambault Lendvayné Leopoldi Dezső Blanche T. Vizvári Rastoulois Vizvári Bernardine Jászai M. Bernard, fia Szacsavay Letellier Hegyesi Inas Narcisz

MAGY. KIR. OPERAHÁZ

Évi bérlet 88. Havi bérlet 9. A cremonai hegedűs.

Opera 2 képből. Szövegét írták: Coppée és Beauchair. Fordította Abrányi Emil. Zenejét szerette Hubay Jenő.

Személyek: Ferrari Taddeo Várady Filippo Beck Sudio Arányi Giannina Blatterbauer A podesta Mihályi Utána:

A piros cipő.

Tánclegény 4 képből. Heggel H.-tól. Choreográfiáját Hussreiter J., zenéjét Mader Ruo.1. szerette.

Kezdete 7 órakor.

NÉPSZINHÁZ.

A varázsgyűrű.

Operette 8 felvonásban, 5 képből, Irták: D'Ennery Adolphe és Burani Paul. Ford.: Komor Gyula. Zenejét szerette: Planquette H.

Személyek: XV. Lajos Szirmai De Chavannes Lubinszky Renée Nádai Ilonka Leoadie Vidorné De la garde Georges F. Hegyi Nicolas Vidor Michelette Kury Klára Valpignon Jovag Solymsi Artois Kiss M. La Popellière Ternyei

BUDAI SZINKÖR

Donna Juanita.

Operette 8 felvonásban. Kezdete 7 órakor.

VIGSZINHÁZ

761. szám. — 761. szám. A végrehajtó.

Bohózat 8 felvonásban. Irták Sylvane és Artus. Fordította dr. Béli Izor.

Személyek: Chéradame Hegedűs Octavie Nikó L. Brocatel, ügyvéd Góth Antoinette Molnár L. Larpette Szerényi Pimporet Gröngyi Kapitány Gál Cyprienne Delli E. Marianne Boross Zsille, szakácsné Makranczy Rendőrbiztos Magyar Hérzogza Rémszékű Justine Munkácsy

MAGYAR SZINHÁZ,

Az árulóc. (Secret service.)

Dráma az angol-amerikai polgárháborúból 3 felvonásban. Irták S. W. Gillette. Fordította Fái J. Béla.

Személyek: Randolf, tábornok Halasi Varnay Breznai A. Alfréd, fia Rózsashegyi Edith, leánya György I. Thorne, százas Balla K. Arrelford Molnár L. Mitford Karolin Somló E. Maxwell, hadnagy Giróth K. Foray Kemény L. Elifson Hídassai K. Dumont Henry Fűredi B. 1. tiszt Szentmiklósy 2. tiszt Károly A. 3. tiszt Várdaly 1. ordonnász Hessenyi 2. ordonnász Kalmár J.

VÁROSLIGETISZINKÖR

Igazgató Feld Zalmond.

A keleti utazás.

Vígjáték 3 felvonásban. Irták Kadelburg és Blumenthal, ford. Festlich Andor.

Kezdete 7 órakor.

WALTER B. kávéháza

VIII., József-körút 29. sz. alatt.

Naponta zenehangverseny

A híres Miskolczy Géza pécsi zenekara által.

Czimbalom-

kedvelőknek van szerelem szab. hírneves „Centralis” czimbalomaim pedállal vagy anélkül melegen ajánlani. A „Centralis” czimbalomaim azon előnye van, hogy a feleken alkalmazott asztrólok fenekének megrepedését megóvják és elhárítják az Erőkök hangjait. — Tekintettel vére hangversenyek és országos rendezéseket és az anyagok nagyban beszerzését, azon kelleme helyzetbe jutottam, hogy gyártmányaimat felelet olcsóbb vételre becsúszatom forgalomba, mint bárki. Felt kell említenem, hogy hangszereim begyakorolt munkáim által felügyelet alatt készítetnek.

Számos elismerést bármikor rendelkezésre becsúszhatok. BUDAPEST, APPEL IG. Gróf Károlyi-u. 24. Alapítva 1872. Képes árjegyzék ingyen.

Finom női fehérneműket és menyasszonyi kelengyékét jutányos árban, legnagyobb választékban ajánl.

Kanitz Ferencz és Tsa

szepeességi vászonraktára

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 11.

Színházi műsorok.

Table with 7 columns: Nemzeti Színház, Magyar Kir. Operaház, Vig Színház, Népszínház, Magyar Színház, Budai Szinkör. Rows: Vasárnap d. u., Este.

Millenium-szálloda Budapest, Csokonai-utca 10.

A Népszínház és technológiával szemben, 6 percnyi távolság mindkét pályaudvarhoz. Villanyos közlekedés. Elegánsan berendezett havi szobák 18 forintért, napi szobák 1 frittól kezdve. Városi telefontal és sürgöny-szobával ellátva mindenkor kaphatók.

Számos látogatást kór tisztalettal Reich József, szálloda-tulajdonos.

!!Jelzőtáblák!!

Domboruan préselve vaslemezről, mogyók, községek és utcák jelzésére. Házzámozások, intő- és figyelmeztető-táblák legszebb kivitelben és a legolcsóbb árban készít.

Spitzer József Sándor czimfestészete és domboruan préselt czimtáblák gyártó-letele

BUDAPESTEN.

Iroda: IV. ker., Károly-körút 24. sz.

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltenek. Eredeti minták és költségvetések kívánatra. Ismételésutóknak árendgdmény.

Heim H., Budapest és Bécs

A feltaláló Dr. Meidinger tanár ur által kizárólag bítelesített Meidinger kályhagyár cs. és kir. udvari szállító. Kifünő hírnevű cs. s kir. kiz. szab. kályháink MEIDINGER-OFEN H. HEIM valediságban osakis főokunkban Buaspesten, Thepet-udvar, kaphatók.

A legjobb hangszereket és hurokat REMÉNYI MIHÁLY a m. k. zene-akadémjánál lehet beszerezni. Bpest, Király-utca 42. az. Javítások kezeség mellett. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Szabaldalmakat

Lieszközöl és ételkoszt

Pataky H. és W.

Budapest, VII. ker. Erzsébet-körút 42. Központ: Bérta, Lúisendr. 25 Főnntli 1892. óta. Saját irodák: Prága, Hamburg, Köln, Frankfurt, Lipcsa, Borosz, Varsó, New-York, Hannover. Eddig 30.000 bonyújtási több mint 1000 megbízás. Értékesítési szerződésnek 234 millió márká értékben kötettek. Felvilágosítások és prospektusok ingyen. A magyar kereskedelmi muzeum képzőinté.

12 firt ért készíték mérték szerint ősi uri öltönyöket, felöltöket vagy téllkabátot finom gyapjuszövetekből. Lichtmann Sándor, Rottenbiller-utca 7, földszint 2. Vidékre minták bérmentve.

FOGAK

injection, Igon tartós fogtömés. Fogkoronák, foggyujza fájdalom nélkül. Foggyujza fájdalom nélkül. Foggyujza fájdalom nélkül.

Fogorvos dr. NEUFELD,

Budapest, Kossuth Lajos-u. 4. Dreher-palota.

Vasár- és ünneppalokon délután 4-5-ig.

Nekünk bemutatott szamatalan megbízható hiteles közönetretrt folytán ezen negyedszázad óta fennálló rendelő-intézet a legmelegebben ajánlható.

TITKOS BETEGSÉGEKET,

hugycsőfolyásokat és sebeket, az önfertőztetés utóhatjait, az elgyengült férfiere, magunklások, a bujakör utókövetkezményeit, nőknél fehérfolyást, bármennyire idülték is, valamint mindazon női betegségeket, melyeknek a magtalanság egyik főokozója és bérbetegségeket gyógyít uj gyógymóddal szorint, biztos sikerrel, gyorsan és alaposan.

Dr. GARAI ANTAL

orvos, sebész, szemész- és szülészdor v. cs. kir. oszt.-főorvos

Budapest, Belváros, IV. ker., Kigyó-utca 1. szám. II. emelet. Bejárat a lépcsőnél.

Rendel naponta délelőtt 10 órától egész délután 4 óráig, este 7 órától 8 óráig.

Dijazott levelekre legnagyobb figyelemmel választalnak és gyógy-szerekről is gondoskodva lesz.

Nőknek külön váróterem.

Ugyanotti megjelent és a szorzónél: Dr. GARAI ANTAL-nál megrendelhető.

NÉPSZERŰ UTMUTATÓ.

Már a 12-ik kiadásban megjelent a nemü beteg-égek és azok érszerü gyógykezeléséhez ezimü könyv, volt árad 1000 kr., most csak 90 kr. A könyv jól becsomagolva lesz elküldve, 1 firt be-küldése mellett bérmentve, vagy 90 kr. utánvét melletti.

A könyv tartalma: I. Az ivarszervek létrása. II. A nemü élet ébredése. III. Az önfertőztetés s az ejjeli magunklások IV. Hugycsöklakár(tripper) és elgyengültültek V. A bujakör (síphilis), VI. A fehérfolyás. VII. Elcsüngött férfiere. VIII. Női magtalanság. IX. Az ivarszervek megbetegedésének féltényezője a prostitució.

Hirdetések

felvételnek lapunk kiadóhivatalában VIII., József-körút 65.

ÉRTESÍTÉS.

PFEIFER VILMOS ujonan megnyilt alkalmi áruháza

Budapest, Belváros, Zsidórus-utca 3. sz. (ezelőtt Kerepesi-ut 6. sz.)

tulhalad minden konkurrencziát, ahol jelenleg alkalmi áruk még nem létezett olcsó árban eladatlak.

Table with 2 columns: Item description and Price. Items include various fabrics, ribbons, and accessories.

Figyelmeztetés!

Tov. bñt elárulók: ritka alkalom nyíltk beviszük, minden alkalmi áruk mindig raktláron találhatók.

AZ ORSZÁGOS HIRLAP APRÓ HIRDETÉSEI

Minden szó 2 krajczár.

Kiadóhivatal:

Eiőre fizetendő kasszpénzben, levélbélyegekből vagy postautalványon.

Vastagabb betűkből sze 4 krajczár.

VIII. kerület, József-körút 65. szám.

Ha a hirdető címet is közli a hirdetésben, vagy a választ poste-restante kéri, akkor minden közlés után még 30 krajczár kintstári bélyegilleték is fizetendő. — Csiszterd az apróhirdetést postautalványon beküldeni, s a szöveget az utalvány szelvényére írni; esetleg közönséges levélben is lehet a szöveget s a levéljegyeket beküldeni. Mindenki könnyen kiszámíthatja az apróhirdetés árát.

APRÓ HIRDETÉSEK ÉS ELŐFIZETÉSEK AZ ORSZÁGOS HIRLAP

részére felvételnek kiadóhivatalunkon kívül (VIII. ker. József-körút 65.) a következő üzletekben:

- I. ker., Járnok-utca 22. **szv. Balácsvits Györgyné** nagyüzse.
- II. „ Fő-utca 7. sz. alatt **Eisenbach Vilmos** fűszerkereskedése.
- IV. „ Kecskeméti-utca 14. sz. **Szantó Már,** dohánytőzsze.
- IV. „ Harsich-bazár **Dévai Józsefné,** dohánytőzsze.
- IV. „ Petőfi-tér 3. szám **Nemetsek A. J.** dohánytőzsze és utazáruháza.
- V. „ Nagykerona-utca 20. sz. **Löwinger Gyula,** fűszerkereskedése.
- V. „ Dorottya-utca 13. sz. **Well Vilmos,** dohánytőzsze.
- V. „ Váci-körút 6. szám **Moreno Janka,** dohánytőzsze.
- V. „ Lipót-körút 22. szám **Wollák Zsigmond,** dohánytőzsze.
- VI. „ Teréz-körút 54. szám **Erseker nővérek,** dohánytőzsze.
- VI. „ Andrássy-ut 43 szám **Rokoczy Ilona,** dohánytőzsze.
- VII. „ Erzsébet-körút 50. szám **Eisler Káro,** dohánytőzsze.
- VII. „ Erzsébet-körút 7. szám **Freud J.** dohánytőzsze.
- VIII. ker., a Nemzeti színház bérn. **Sopronyi V.** dohánytőzsze.

Apró hirdetések 20 krajczáron alól nem közöltetnek.

„Poste-restante” hirdetések bélyegilletékesek.

LEVELEZÉS.

- Sevelezní** óhajt egy szöke fiatal lányka. Szíves leveleket „Csillag” jellegre kérem e lap kiadóhivatalához címezni. 6324—1
- Marta** Vous avez tort eroire que je ne veux pas. Si vous touriez venir un jour avant que vous avez indiqué j'espere pouvoir venir. 2049—1
- Rózsika és Gizi** mert nem válaszolnak Ákos és Arpad leveleire. 6345—1
- Szöke** fiatal ember óhajtana megismerkedni egy kanna nővel. Leveleket a kiadóba kér „Emil” címen. 6320—1

HÁZASSÁG.

Füzet keresek háziasan nevelt fiatal szöke hugom számára, oly kereskedőt vagy iparosit, ki egy bizonyos biztos kereset mellett hár. Húgumnak 3000 frt készpénze, butor- és kelméje van. Szíves leveleket e hó 30-ig kérem „Füzet” jelzéssel e lap kiadóhivatalához címezni. 6322—2

ALLÁST KERES.

Kereskedelmi akadémiát végzett bankhivatalnok, ki mar önállóan vezetett bankot, állást keres szerény feltételek mellett. Czime a kiadóhivatalban. 6290—3

100 koronát adok annak ki, nekem hivataloslagi vagy pénzbeszedői állást szerez előkelő nagyobb intézetnél, esetleg óvadékkal. Czim a kiadóhivatalban. 6224—3

ALLÁST KAPHAT.

Ügyes ügynökök állást nyernek. Ajánlatok a kiadóhivatalba kéretnek „Kitűnő keresett” jelige alatt. 6914—4

Biztos jövőt és nagy mellékeresetet biztosíthat mindenki magának, különös előismeret és tüke nélkül. Kelendő, nagyon keresett fogyasztási cikk, otthon mellékfoglalkozásként, olcsón előállítható s nagy haszonnal bárhol értékesíthető. Czim a kiadóhivatalban. 2045—4

Állást nyerhetni 7000 frt óvadékkal egy-első-rangu vállalatnál mint igazgató 1200 frt fix fizetés és személyes szükseégeinek uri módon való kielégítése mellett. Mint házgonadnok 1000 forint óvadékkal szabad lakás és 800 frt fizetés mellett; továbbá házfelügyelőségek nagy bérházakba megfelelő óvadékkal mindig rendelkezésre állnak Társ keresetük jó vállalathoz 1000 frttől 20.000 frtig terjedő részvétel mellett. Házak, telkek, birtokok eladatnak és vétetnek, az 1870. óta fennálló Adás-vételi iroda által IX., Rákos-utca 8. sz. 2. ajtó. Tudakozódásnál válaszbélyeg mellékelendő. 2051—4

OKTATÁS.

Gyorsírázatban magyar. németben kiképez és vizsgára előkészít okl. gyorsíró-tanár. Czim a kiadóhivatalban megtudható. 2025—5

Bölcsészethallgató nevelői, vagy correpetitori állást keres. Czim a kiadóhivatalban. 2027—5

HÁZ- ÉS TELEK-ELADÁS.

A Ságymányoson, valamint Angyalföldön Szent László-uton és Petneházy-utczában, néhány telek jutányos árban eladó. Czim a kiadóhivatalban. 5402—7

Rákos-Palotán a Széchenyi-telep, illetőleg a körvasút közvetlen közelében egy 12000 négyszögöl nagyságu önként 3-25, telek jutányos árban eladó. 5256—7

ELADÁS.

Elegáns menyasszonyi ruha olcsó áron eladó Czim a kiadóban. 2088—8

Újpesten, a piacztér legélénkebb forgalmu helyén egy fűszerüzlet, pálinka-, sör- és borengedélylely más vállalat miatt eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban. 6118—8

Jróasztalok, két, darab, az egyik 160, a másik 150 centiméter hosszú, mindenik 7 fiókos olcsón eladó. Czim a kiadóhivatalban. 6040—8

VÉTEL.

Magyar Compass 1878—1883-iki évfolyamaimag-vételre kerestetnek. Ajánlatok az év megjelölésével a kiadóhivatalba. 6046—9

KIADÓ SZOBÁK.

Teljes ellátást kaphat két fiatal ember a jövő tanévre egy tisztességes izr. családnál, közel az Erzsébet-körút és a Barcsay-utczához. Czim a kiadóban. 5912—10

Kétablakos e szobákban butorozott szoba egy ur részére Andrássy-ut 49., II. em. sz. 6. 6921—10

Szép szoba nagy, tiszta, az I. emeleten elegáns ur részére kiadó. Czim a kiadóban. 6336—10

LAKÁS KERESTETIK.

Jóforgalmu pálinkamérés kerestetik megvételre, lehetőleg munkás vidéken, és lakással egybekötve. Ajánlatok M. K. jeligével a kiadóhivatalba kéretnek. 6256—11

SZOBA KERESTETIK.

Szépcsőházba nyíló szobát keres egy fiatal ember a József-körúton az „Országos Hirlap” közelében havi 18—20 forintért. Ajánlatok B. C. jegy alatt a kiadóhivatalba küldendők. 6188—12

Csinosan butorozott szépcsőházba nyíló szobát keresek a József-körúton, az Üllői-ut közelében, 18—20 frtért. Ajánlatokat a kiadóhivatalba kérek „Szoba 6292” czim alatt. 6292—12

KIADÓ LAKÁSOK.

Kiadó lakás a Nagymező-utczában, mely áll 2 utcazi, egy udvari szoba, előszoba, stb. Évbér 500 frt. Czim a kiadóban. 6002—13

Két külön bejáratu szobából és konyha stb álló lakás az V. kerületben Vadász-utczában azonnal kiadó Ugyanott egy műhelynek, vagy raktárnak alkalmas, az utczára nyíló nagy pince is kiadó. Czim a kiadóhivatalban. 6164—13

KÖNYVEK.

Jó francia regényeket szeretnék venni könyvtárma berendezéséhez. Ajánlatokat a czim és az ár megjelölésével a kiadóhivatalba kérek „Könyvtár” jelige alatt. 6262—15

KIADÓ BOLTHELYISÉGEK.

Jrodának, egyleti helyiségnek, vivőteremnek, magániskolának vagy nagy lakásnak alkalmas nagy helyiség 1-ső emeleten azonnal kiadó. Czim a kiadóhivatalban. 3662—17

KÜLÖNFÉLE.

Köhögésnél, rekedtségnél vegyen 30 krért Réthy-féle Pometefü-czukorkát. 1537—18

Tisztességes nő lakást és teljes ellátást kaphat a József-körút közelében intelligens családnál. Czim a kiadóhivatalban. 6250—18

MIKSZÁTH KÁLMÁN

Katángy-Naptár-a

1899-re,
melyet az ORSZÁGOS HIRLAP előfizetői ingyen fognak megkapni,

hirdetések közlésére a legalkalmasabb.
Hirdetéseket elfogad:
az ORSZÁGOS HIRLAP kiadóhivatala
VIII. ker., József-körút 65. szám.

Nagy bolthelyiség

a József-körút legélénkebb helyén f.
é. november hó 1-ére kiadó.
Czim a kiadóhivatalban.

Őszi idény

újdonosságai,
a legdivatosabb francia és angol
női kelmék
legjobban és legolcsóbban
vásárolhatók

PONGOR JÓZSEF
női divatruházában
(ezelőtt MERZA és PONGOR)
Budapest, IV., Kristóf-tér 2. sz.
Mintáz ingyen és bérmentve.